

Lakiosasto

24.1.2003

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSTURVAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ ON VAHVISTETTU

1

TYÖTTÖMYYSTURVALAKI

Uuteen työttömyysturvalakiin on koottu työttömyyden aikaista toimeentuloturvaa koskevat säännökset. Laki sisältää säännökset työttömyyspäivärahasta, työmarkkinatuesta ja koulutuspäivärahasta.

Työttömyysturvalaki tuli voimaan 1.1.2003, kuitenkin siten, että osittaista työmarkkinatukea koskeva säännös tulee eräiltä osin voimaan 1.7.2003 (9 luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti).

Asiaa koskevan hallituksen esityksen (115/2002 vp) tärkeimmät asiat eläkelaitosten asiakasneuvonnan kannalta on kerrottu yleiskirjeessä A 31/2002.

Eduskuntakäsittelyssä lait muuttuivat esitetystä. Tässä yleiskirjeessä on kerrottu eläkelaitosten asiakasneuvonnan kannalta merkityksellisimmät muutokset.

1.1

Työmarkkinoilta poissaolo ja työssäoloehto

Jotta työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien, hänen on oltava välittömästi työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymistä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana vähintään kuusi viikkoa työmarkkinoilla, jollei hänellä ole esittää pätevää syytä työmarkkinoilta poissaoloon. Päteväksi syyksi työmarkkinoilta poissaoloon lisättiin kuntoutus, vammaisten ja vanhusten hoito sekä vapausrangaistus (2 luvun 11 §:n 2 mom.). Tällä lisäyksellä vahvistettiin nykyinen soveltamiskäytäntö lain tasolle.

Samoin myös palkansaajan työssäoloehdon tarkastelujakson pidentämiseen oikeuttavaksi syyksi lisättiin kuntoutus (5 luvun 3 §:n 3 mom.). Tässäkin nykyinen soveltamiskäytäntö vahvistettiin lain tasolle. Vastava lisäys tehtiin myös yrittäjien työssäoloehdotta koskeviin säännöksiin (5 luvun 7 §:n 2 mom.)

Lakiosasto

24.1.2003

1.2

Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiden henkilöiden lisäpäiväoikeus

Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiden lisäpäiväoikeuteen liittyvä työssäolon tarkastelujakso pidennettiin 15 vuodesta 20 vuoteen (6 luvun 9 §:n 2 momentin 2 kohta).

1.3

Eduskunnan lausumat

Hyväksyessään työttömyysturvalain Eduskunta hyväksyi myös viisi lausumaa. Näistä ainakin seuraavilla kahdella voi tulevaisuudessa olla merkitystä myös eläkelaitosten asiakasneuvonnan kannalta:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yrittäjien työttömyysturvan pikaiseksi parantamiseksi.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää edellytykset laajentaa työttömyysturvan lisäpäiviin ja korotettuun ansio-osaan oikeutettujen piiriä siten, että yrittäjät, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajat tulisivat niihin oikeutetuiksi.

2

HALLITUKSEN ESITYS JA SÄÄDÖSTEKSTI

Vahvistettu säädösteksti (1290/2002) on yleiskirjeen liitteenä. Säädöstekstejä ja hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:n asiakaspalvelusta puhelimitse numerosta 020 45005 tai sähköpostitse osoitteesta asiakaspalvelu.publishing@edita.fi. Hallituksen esitykset löytyvät internetistä osoitteesta www.eduskunta.fi ja säädöstekstit osoitteesta www.finlex.fi.

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Pirjo Posti

N:o 1290

Työttömyysturvalaki

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2002

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

2 §

YHTEISET SÄÄNNÖKSET

Etuudet

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Suomessa asuvan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti.

Työttömän työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella.

Työmarkkinatukea maksetaan työnhakijalle, joka ei ole ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla tai on saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajan. Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutettuna oleville ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana.

HE 115/2002
StVM 43/2002
EV 229/2002

Työttömän omaehtoisen opiskelun ajalta työmarkkinatuki ja työttömyyspäiväraha maksetaan koulutuspäivärahana siten kuin 10 luvussa säädetään.

3 §

Etuuden saajan yleiset oikeudet ja velvollisuudet

Työttömällä työnhakijalla on oikeus työnhakusuunnitelmaan siten kuin julkisesta työvoimapaikasta annetussa laissa (1295/2002) säädetään.

Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työvoimatoimistolle ammatillista osaamistaan, työkokemustaan, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työvoimatoimiston kanssa laadittua työnhakusuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

4 §

Lain toimeenpano

Työttömyysturvan toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapolitiikan asioiden osalta työministeriö.

Tämän lain mukaiset toimeenpanotehtävät hoitaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta Kansaneläkelaitos ja ansiopäivärahan osalta työttömyyskassalaissa tarkoitetut työttömyyskassat.

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiikasta edellytyksistä Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin 11 luvun 4 §:ssä säädetään. Lausuntokäytännön lainmukaisuutta ja yhdenmukaisuutta valvoo toimialueellaan työministeriön määräämä työvoima- ja elinkeinokeskuksen virkamies (*työttömyysturva-asiamies*).

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömyysetuudella* työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea ja koulutuspäivärahaa;

2) *työttömyyspäivärahalla* palkansaajalle ja yrittäjälle myönnettävää peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa sekä työttömyyspäivärahana myönnettävää koulutuspäivärahaa;

3) *työsuhteella* työtä, jota tehdään työsuhtelainsäädännön (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tai merimieslain (423/1978) 1 §:ssä tarkoitetun työsuhteen taikka ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) tarkoitetun oppisopimuksen perusteella, ja jota ei tehdä 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä;

4) *kokoaikatyöllä* työsuhteessa tehtyä työtä, jossa työaika on enemmän kuin 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta;

5) *osa-aikatyöllä* työsuhteessa tehtyä työtä, jossa työaika on enintään 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta;

6) *lomautuksella* työnantajan suorittamaa lomautusta tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä;

7) *työssäoloehdolla* sekä palkansaajan että yrittäjän ansiopäivärahan ja peruspäivärahan saamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehdtoa;

8) *korvauksettomalla määrääjällä* aikaa, jolta työttömyysetuutta ei makseta työstä eroamisen tai kieltäytymisen taikka muun 2 ja 8 luvussa säädetyn menettelyn johdosta;

9) *työssäolovelvoitteella* työssä- tai koulutuksessaoloa, joka edellytetään ennen kuin työttömyysetuutta voidaan maksaa toistuvan 8 kohdassa tarkoitetun työhaluttomuutta osoittavan menettelyn johdosta, tai joka edellytetään ennen kuin työmarkkinatukea voidaan maksaa työttömyysajalta 8 luvun 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun menettelyn johdosta;

10) *työnhakusuunnitelmalla* julkisesta työvoimapaikasta annetun lain mukaista työttömän työnhakijan työllistymisedellytysten selvittämiseksi ja niiden parantamiseksi laadittua suunnitelmaa; ja

11) *yhdistelmätuella* pitkään työttömänä olleen työllistymisen edistämiseksi tarkoitettua tukea, jossa työmarkkinatuki voidaan määrätä maksettavaksi työnantajalle joko yk-

sinään tai yhdistettynä julkisesta työvoimapaalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työllistämistukeen.

Tätä lakia sovellettaessa virkasuhteessa tehtävä työ ja virkasuhteeseen liittyvä asia rinnastetaan työsuhteeseen ja työsopimusasiaan.

6 §

Yrittäjä

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa henkilö, joka päätointaan varten on yrittäjien eläkelain (468/1969) tai maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen.

Yrittäjäksi katsotaan myös yrityksen osanomistaja. Osanomistajana pidetään tätä lakia sovellettaessa henkilöä,

1) joka työskentelee johtavassa asemassa osakeyhtiössä, jossa hänellä itsellään on vähintään 15 prosenttia tai hänen perheenjäsenillään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa on vähintään 30 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaava määräämisvalta; tai

2) joka työskentelee osakeyhtiössä, jossa hänellä itsellään tai hänen perheenjäsenillään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa on vähintään puolet osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaava määräämisvalta; tai

3) joka edellä 1 tai 2 kohdassa säädettyllä tavalla työskentelee muussa yrityksessä tai yhteisössä, jossa hänellä tai hänen perheenjäsenillään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa katsotaan olevan mainituissa kohdissa sanottua vastaava määräämisvalta.

Omistusosuutta laskettaessa otetaan huomioon myös välillinen toisten yritysten ja yhteisöjen kautta tapahtuva omistaminen, jos henkilö tai hänen perheenjäsenensä tai henkilö yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa väliyhteisöstä vähintään puolet tai heillä on vastaava määräämisvalta.

Henkilön katsotaan olevan johtavassa asemassa yrityksessä, jos hän on osakeyhtiön toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen tai jos hän osakeyhtiössä tai muussa yrityksessä tai yhteisössä on vastaavassa asemassa. Perheenjäseneksi katsotaan yrityksessä työskentelevän

henkilön puoliso ja henkilö, joka on yrityksessä työskentelevälle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu henkilön kanssa samassa taloudessa.

Yrityksessä työskentelemisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään 2 luvun 4—5 §:ssä.

7 §

Avoliitto ja puolisoiden asuminen erillään

Kun etuuden saamiseen tai sen määrään taikka muulla tavoin vaikuttaa se, onko henkilö avioliitossa, noudatetaan seuraavaa:

1) jos mies ja nainen, jotka eivät ole keskenään avioliitossa, elävät jatkuvasti avioliitossa eli yhteisessä taloudessa ja muutoinkin avioliitonomaisissa olosuhteissa, heihin sovelletaan, mitä laissa säädetään puolisoista; ja

2) jos aviopuolisot asuvat välien rikkoutumisen vuoksi jatkuvasti erillään eikä heillä ole yhteistä taloutta, heihin ei sovelleta puolisoita koskevia säännöksiä.

8 §

Suomessa asuminen

Jos tätä lakia sovellettaessa on ensin ratkaistava, onko henkilö Suomessa asuva, asia ratkaistaan sen mukaan kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa (1573/1993) säädetään.

9 §

Työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue on, ellei erityisistä syistä muuta johdu, hänen asuinkuntansa sekä kunnat, joissa henkilön asuinkunnasta yleisesti käydään työssä tai joissa henkilön asuinkunnasta tavanomainen päivittäinen työssäkäynti on vastaavassa ajassa ja vastaavin kustannuksin mahdollista.

Työssäkäyntialueet määritellään työvoimatoimikuntien valmistelun pohjalta työministeriön asetuksella.

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työttömyysetuuteen on tässä laissa säädettyin edellytyksin oikeus kokoaikatyötä vailla olevalla ja sitä hakevalla työttömällä työnhakijalla, joka on työmarkkinoiden käytettävissä niillä yleisesti sovellettavien ehtojen, ja jolle ei ole tarjolla työtä tai ei voida osoittaa koulutusta. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai päätoimisesti työllistyyrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua ja jäljempänä 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua henkilöä. Työnhakijana pidetään työhallinnon asiakaspalvelun tietojärjestelmään työnhakijaksi rekisteröityä henkilöä, joka on pitänyt työhakemuksensa työvoimatoimistossa voimassa siten kuin julkisesta työvoimapolitiittisesta annetussa laissa säädetään, ja joka on ilmoittanut työvoimatoimistolle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa.

Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työhakemuksen ja mahdollisen työnhakusuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoaikatyöhön.

2 §

Muu kuin työsuhteessa tehty työ

Työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen tämän lain mukaisesti siltä ajalta, jona hän

- 1) palkatta osallistuu tavanomaiseen yleishyödylliseen vapaaehtoistyöhön;
- 2) palkatta osallistuu tavanomaiseen talokootyöhön; tai
- 3) osallistuu kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettuun kuntouttavaan työtoimintaan.

Työnhakijalla, joka palkatta työskentelee yrityksessä tai sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsuhteessa tai yritystoimintana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen.

3 §

Työmarkkinoillaolon esteet

Henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos hän on estynyt olemasta työmarkkinoilla ulkomaanmatkan, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon taikka muun näihin rinnastettavan syyn johdosta.

Henkilön on kuitenkin katsottava olevan työmarkkinoilla sellaisen työvoimatoimistolle etukäteen ilmoittamansa, satunnaisen ja lyhyen ulkomaanmatkan ajan, jona hän on tavoitettavissa ja kykenee kohtuullisessa ja tavanomaisessa ajassa ottamaan vastaan työtä tai koulutusta.

4 §

Yritystoiminta

Henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään. Yrityksenä pidetään myös maatalousyritystä.

Henkilön, joka aloittaa 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua yritystoiminnan tai oman työn, katsotaan työllistyvän siinä päätoimisesti, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle. Yritystoiminta voidaan katsoa aloitetuksi aikaisintaan varsinaisen tuotannollisen tai taloudellisen toiminnan aloittamisesta, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Yritystoiminnan ja oman työn aloittamisajankohdasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yritystoiminta tai oma työ katsotaan sivutoimiseksi, jos henkilön työssäolon perusteella tai muutoin voidaan päätellä yritystoiminnan tai oman työn vaatiman työmäärän olevan niin vähäinen, ettei se ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

5 §

Yritystoiminnan päätyminen ja keskeytyminen

Päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään 4 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulla tavalla työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän siinä siihen ajankohtaan asti, jona yritystoiminta tai oma työ todistettavasti on lopetettu tai se on ollut yhdenjaksoisesti keskeytyneenä neljän kuukauden ajan. Yritystoiminta tai oma työ on katsottava lopetetuksi konkurssiin asettamisella tai siinä aiemmin työllistyneen henkilön työkyvyn alennuttua olennaisesti tai kun muutoin on ilmeistä, ettei sitä enää jatketa. Yritystoiminta tai oma työ katsotaan todistettavasti keskeytyksi, kun yhtiön selvitystilän tai yhtiön purkamista koskevan sopimuksen taikka ammatinharjoittajan tekemien ilmoitusten ja toimenpiteiden perusteella on pääteltävissä, että tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on keskeytetty. Yritystoiminnan tai oman työn päättymisestä tai keskeytymisestä ja siitä vaadittavista selvityksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Yritystoiminta tai oma työ katsotaan sivutoimiseksi, jos henkilö on ollut vähintään 10 kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaika-työssä tai muutoin voidaan päätellä yritystoiminnan tai oman työn vaatiman työmäärän olevan niin vähäinen, ettei se ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

Yritystoiminnan tai oman työn lopettamista tai neljän kuukauden keskeytystä ei edellytetä, jos:

- 1) henkilön päätoiminen työllistyminen on ollut satunnaista;
- 2) henkilöä on pidettävä palkansaajaan rinnastettavana yrittäjänä; tai
- 3) yritystoimintaa luonnonolosuhteista johtuen on pidettävä kausiluonteisena.

Henkilön päätoimisen työllistymisen katsotaan olleen satunnaista, jos hän on 1 luvun 6 §:n 4 momentissa tarkoitettu perheenjäsen, jolla itsellään ei ole ollut määräysvaltaa yrityksessä ja joka on työllistynyt yrityksessä tai omassa työssä yhteensä enintään kuuden kuukauden ajan.

Palkansaajaan rinnastettavalla yrittäjällä

tarkoitetaan yrittäjää, joka itse osallistuu työsuoritukseen ja on pysyvässä toimeksiantosuhteessa pääsääntöisesti yhteen toimeksiantajaan, jonka välittömän johdon ja valvonnan alainen hän on. Lisäksi edellytetään, ettei hänellä ole viimeksi kuluneen vuoden aikana työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukiin ollut yhteensä enempää kuin yksi ulkopuolinen työntekijä kerrallaan palvelukseensa.

Kausiluonteisena pidetään yritystoimintaa, jota on keskimäärin mahdollista harjoittaa yhteensä enintään kuuden kuukauden ajan vuodessa. Lisäksi edellytetään, ettei kausiluonteisesta yritystoiminnasta saatu tuloa turvaa eikä ole tarkoitettu turvaamaan ympäri- vuotista toimeentuloa.

6 §

Opiskelu

Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Rajoitus koskee myös päätoimisen opiskelun lomajaksoja.

Päätoimisina pidetään

- 1) opintoja, joiden tavoitteena on alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen;
- 2) lukio-opintoja, kun niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia; sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätoimiksi; ja
- 3) ammatillisia ja muita opintoja, kun opintojen opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti, tai jollei opintojen laajuutta ole määritelty opintoviikoina, opetusohjelman mukainen laajuus keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Henkilön aloittamaa muuta kuin edellä tarkoitettua opiskelua pidetään päätoimisena opiskeluna, jos opintojen vaatima työmäärä, ottaen huomioon opintojen opetussuunnitelman mukainen laajuus, opiskelun sitovuus, henkilön aikaisempi työssäolo ja aiemmin hankkima koulutus, on niin suuri, että se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin.

7 §

Päätoimisen opiskelun päätyminen ja keskeytyminen

Päätoimisesti opiskelleen henkilön opiskelua pidetään päätoimisena siihen saakka, kun hän on todisteellisesti päättänyt opintonsa. Lukion tai perusopetuksen koko oppimäärää suorittavaa pidetään aina päätoimisena opiskelijana lukukauden päättymiseen saakka.

Työnhakijaa ei pidetä päätoimisena opiskelijana, jos opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella on ilmeistä, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle.

Yliopisto-opiskelijaa, joka on keskeyttänyt opintonsa vähintään vuoden ajaksi, ei keskeytysaikana pidetä päätoimisena opiskelijana.

8 §

Työmarkkinoiden käytettävissä olo

Työnhakijalla, joka ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen.

Työnhakija ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavien ehtojen tai estävät osallistumisen tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen. Työnhakijalle on työtä tai koulutusta tarjottaessa varattava kohtuullinen aika lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

Työnhakija ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän on edellä tarkoitettujen rajoitusten vuoksi eronnut työstä tai koulutuksesta.

Työnhakijan on katsottava olevan jälleen työmarkkinoiden käytettävissä, kun hän työstä tai koulutuksesta kieltäytymisen tai eroamisen jälkeen on työssäolollaan tai muulla luotettavalla tavalla osoittanut poistaneensa edellä tarkoitettujen rajoitukset.

9 §

Työstä eroaminen ja erottaminen

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai joka on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 90 päivän ajalta työsuhteen päättymisestä lukien. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta.

Jos työntekijä, jonka työsopimus on irtisanottu työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tai merimieslain 39 §:ssä tarkoitetulla perusteella taikka jonka työsopimus on purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin tai merimieslain 49 §:n perusteella, on todisteellisesti riitauttanut irtisanomisen irtisanomisaikana kuluessa tai purkamisen kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ennen työsopimusasiassa tehtyä lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi 1 momentissa tarkoitettulla tavalla itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, jollei riitautusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana.

10 §

Pätevä syy työstä eroamiseen

Henkilöllä on pätevä syy erota työstä työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 2 momentissa (purkamisperuste) tarkoitetuissa tapauksissa, tai silloin, kun työtä hänen työkykynsä huomioon ottaen ei voida pitää sopivana.

Jos henkilö on ottanut vastaan sellaista työtä, jota ei voida pitää hänen ammattitaitonsa huomioon ottaen hänelle sopivana, hänellä on pätevä syy erota sanotusta työstä sinä aikana, jona hänellä olisi ollut 13 §:n nojalla oikeus menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen kieltäytyä ottamasta vastaan sanottua työtä.

Henkilöllä on pätevä syy erota työstä 4 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua sovitellun työttömyysetuuden enimmäisajan täyttyä.

Henkilöllä on oikeus erota työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin edellä 1—3 momentissa tarkoi-

tetusta syystä, jos se on pätevydeltään verrattavissa näihin.

11 §

Työmarkkinoilta poissaolo

Työnhakijalla, joka on ollut välittömästi työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymistä edeltäneiden kuuden kuukauden aikana työmarkkinoilla vähemmän kuin kuusi viikkoa, eikä voi esittää pätevää syytä poissaololleen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien. Työnhakijan katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehdoton luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka ollut työvoimapolitiisessa toimenpiteessä tai ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa.

Henkilöllä on pätevä syy olla poissa työmarkkinoilta sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, vapausrangaistuksen, opintojen, lapsen syntymän, alle kouluikäisen lapsen hoidon, vammaisen tai vanhuksen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

12 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta työvoimaviranomaisen osoittamaa tai hänelle muuten yksilöidysti tarjottua työtä,

1) jota hänen työkykynsä huomioon ottaen voidaan pitää hänelle sopivana;

2) josta maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka tai, jollei työehtosopimusta ole, työpaikkakunnalla sellaisesta työstä maksettava tavanomainen ja kohtuullinen palkka; ja

3) joka on lakon, työsulun tai saarron piiriin kuulumatonta.

Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta.

Jos työnhakija on omalla menettelyllään

aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

13 §

Ammattitaitosuoja

Ammattitaitoinen henkilö voi menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana kieltäytyä työstä, jota ei voida pitää hänen ammattitaitonsa huomioon ottaen hänelle sopivana. Ammattitaitoisena pidetään henkilöä, jolla on joko ammatillinen koulutus sekä siihen liittyvä vähintään vuoden työkokemus tai vastaavasti on saavuttanut ammattitaidon vähintään kahden vuoden työkokemuksella kyseisellä ammattialalla.

Jos työnhakija edellä tarkoitetun kolmen kuukauden aikana tekee työsopimuksen ammattitaitonsa huomioon ottaen sopivasta työstä, joka alkaa kolmen kuukauden kuluessa työsopimuksen tekemisestä, hänellä on pätevä syy tänä aikana kieltäytyä sellaisesta työstä, joka olisi esteenä työsopimuksessa tarkoitetun työn vastaanottamiselle.

Ammattitaitosuoja voidaan poistaa, jos työnhakijan työssäkäyntialueella ei työvoimaviranomaisen arvion mukaan ole kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana osoitettavissa hänen ammattitaitonsa huomioon ottaen hänelle sopivaa työtä. Työvoimatoimiston on annettava tieto ammattitaitosuojan poistamisesta työnhakijalle. Jos työnhakija ei tällöin ota vastaan ammattitaitonsa huomioon ottaen sopivaa työtä muualta eikä myöskään muuta työtä työssäkäyntialueeltaan, katsotaan hänen kieltäytyneen työstä 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

14 §

Alueellinen liikkuvuus

Perheetön työnhakija ei voi menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolelta tarjotusta pysyväisluonteisesta toimeentulon turvaavasta kokoaikatyöstä, jos uudella paikkakunnalla on saatavissa työttömälle sopiva asunto. Sama koskee perheellistä työnhakijaa, jos uudella paikkakunnalla on työttömälle ja hänen per-

heelleen saatavissa sopiva asunto. Sopivana pidetään asuntoa, johon muuttaminen ei merkittävästi huononna asuinolosuhteita ja josta aiheutuvat kustannukset eivät merkittävästi vähennä työnhakijan käytettävissä olevia tuloja. Asunnon on oltava työnhakijan ja hänen perheensä käytettävissä viimeistään silloin, kun työnhakija ottaa vastaan työn toisella työssäkäyntialueella tai viipymättä sen jälkeen.

Edellytyksenä 1 momentin soveltamiselle on, että työvoimatoimisto on selvittänyt työtarjouksilla tai muulla luotettavalla tavalla, ettei työpaikkaan ilmeisesti ole sopivaa työvoimaa saatavissa siltä työssäkäyntialueelta, jolla avoin työpaikka sijaitsee.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä ottamasta vastaan työtä työssäkäyntialueensa ulkopuolelta, jos työn vastaanottamista hänen kielitaitonsa huomioon ottaen on pidettävä kohtuuttomana.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolelta tarjotusta työstä painavasta henkilökohtaisesta syystä. Painavana henkilökohtaisena syynä pidetään puolison työtä tai yrittäjätoimintaa, joka on perheen toimeentulon kannalta välttämätöntä, omaa, puolison tai lasten paikkakuntaan si-dottua opiskelua tai koulunkäyntiä, lähisukulaisen tai muun läheisen henkilön huoltamista, omaa tai lähisukulaisen terveydentilaa tai muuta näihin rinnastettavaa syytä, jollaisena voidaan pitää hankittua asuntoa.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä ottamasta vastaan työtä ulkomailta, ei kuitenkaan sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja hänelle maksetaan tältä ajalta työttömyyspäivärahaa Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.

15 §

Muu pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua osa-aikatyötä silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava soviteltu työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pie-

nemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua työtä, jos hänelle ei varata 8 §:n 2 momentin mukaisesti kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kuluvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos:

1) työ on hänen uskonnollisen tai oman-tunnon vakaumuksensa vastaista; tai

2) työssä edellytetään julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 4 luvun 7 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja työtehtäviä, jotka ovat ilmeisesti epäsiiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia tai työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka taikka siinä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.

Työnhakija voi kieltäytyä tarjotusta työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin edellä 1—3 momentissa tai 13—14 §:ssä tarkoitettusta syystä, jos se on pätevyydeltään verrattavissa näihin.

16 §

Koulutuksesta kieltäytyminen ja eroaminen

Työnhakijalla, joka ilman 17 §:ssä tarkoitettua tai siihen rinnastettavaa pätevää syytä kieltäytyy työvoimaviranomaisen osoittamasta hänelle soveltuvasta koulutuksesta, jonka aikana hänen ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, tai joka aloitettuaan tällaisen koulutuksen ilman pätevää syytä on eronnut tai omasta syystään erotettu tällaisesta koulutuksesta, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta koulutuksesta kieltäytymisestä, eroamisesta tai erottamisesta lukien. Jos työnhakija omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei tule valituksi koulutukseen, hänen katsotaan kieltäytyneen siitä.

Työnhakijan ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos hänellä on oikeus julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettun koulutustuen tai tämän lain 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettun työmarkkinatuen sekä julkisesta työvoimapalve-

lusta annetussa laissa tarkoitetun ylläpitokorvauksen tasoihin etuuksiin.

Työttömyyspäivärahaan oikeutetun alle 20-vuotiaan ammatillista koulutusta vailla olevan osalta 1 ja 2 momentin mukaisena koulutuksena pidetään myös ammatillista koulutusta, johon voidaan myöntää opintotukea.

Jos työnhakija on hakenut valittamalla muutosta työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen keskeyttämistä koskevaan päätökseen julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 13 luvun 4 §:n mukaisesti valitusajan kuluessa, ei ennen valitusasiassa annettua lopullista ratkaisua voida katsoa, että hänet olisi 1 momentissa tarkoitettulla tavalla omasta syystään erotettu koulutuksesta.

17 §

Pätevä syy koulutuksesta kieltäytymiseen tai eroamiseen

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä tai erota koulutuksesta, jos se ei ole tai kyseisen ammattialan työ ei olisi hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa. Työnhakijalla on pätevä syy erota koulutuksesta menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen, jos koulutuksen järjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan toimenpiteeseen osallistuvan työturvallisuudesta tai koulutus olennaisesti poikkeaa koulutus- tai opetussuunnitelmasta.

Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävästä koulutuksesta, jos koulutusajaksi ei ole saatavissa kohtuullisin ehdoin asuntoa, tai jos koulutukseen osallistuminen hänen huoltovollisuutensa tai läheisen henkilön huoltamisen johdosta olisi ilmeisen kohtuutonta.

Mitä 14 §:n 5 momentissa säädetään työstä kieltäytymisestä, sovelletaan kieltäytymiseen ulkomailla järjestettävästä koulutuksesta.

18 §

Työnhakusuunnitelmasta tai työvoimapolitiittisesta toimenpiteestä kieltäytyminen

Työnhakijalla, joka kieltäytyy osallistumasta työnhakusuunnitelman laatimiseen, ei

ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä lukien.

Työnhakijalla, joka ilman 4 momentissa tarkoitettua tai siihen rinnastettavaa pätevää syytä kieltäytyy työvoimatoimiston tarjoamasta työnhakusuunnitelmaan sisältyvästä työkokeilusta, työelämävalmennuksesta taikka muusta niihin rinnastettavasta kohtuulliseksi katsottavasta työllistymistä edistävästä toimenpiteestä, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä lukien.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan työttömyyspäivärahan saajaan vain, jos kieltäytyminen on toistuvaa.

Työnhakijalla on aina oikeus kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävästä työkokeilusta tai työelämävalmennuksesta.

19 §

Työvoimapolitiittisen toimenpiteen keskeyttäminen

Työnhakijalla, joka ilman 2 momentissa tarkoitettua tai niihin rinnastettavaa pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään työkokeilun, työelämävalmennuksen tai muun niihin rinnastettavan kohtuulliseksi katsottavan työllistymistä edistävän toimenpiteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta keskeytymisestä lukien.

Työnhakijalla on pätevä syy keskeyttää työelämävalmennus tai työkokeilu menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen:

1) kun hän on ollut saman työelämävalmennuksen tai työkokeilun järjestäjän tehtävissä yhteensä kuusi kuukautta; tai

2) jos työelämävalmennuksen tai työkokeilun järjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan toimenpiteeseen osallistuvan työturvallisuudesta tai laiminlyö noudattaa toimenpiteestä tehdyn sopimuksen ehtoja.

20 §

Työnhakusuunnitelman toteuttaminen

Työnhakijalla, joka oltuaan yhdenjaksoisesti vähintään viisi kuukautta työttömänä työnhakijana ilman pätevää syytä omalla

menettelyllään olennaisesti laiminlyö toteuttaa yksilöityä työnhakusuunnitelmaansa, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona työvoimaviranomainen on todennut laiminlyönnin.

Työnhakijalla on pätevä syy olla toteuttamatta työnhakusuunnitelmaansa siltä osin kuin hänellä olisi oikeus kieltäytyä ottamasta vastaan vastaavaa työvoimaviranomaisen tarjoamaa työtä, koulutusta tai työllistymistään edistävää toimenpidettä 12—19 §:n nojalla.

21 §

Toistuva kieltäytyminen

Jos työnhakija toistuvasti ilman pätevää syytä kieltäytyy vastaanottamasta 12 §:ssä tarkoitettua työtä tai menemästä 16 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen tai hänen tätä vastaavasta menettelystään muutoin voidaan päätellä, ettei hän halua ottaa vastaan työtä taikka osallistua koulutukseen tai työllistymistään edistäviin toimenpiteisiin, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen ennen kuin hän on ollut työssäoloahtoon luettavassa työssä tai ollut koulutuksessa vähintään kolme kuukautta (työssäoloelvelvoite).

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

1 §

Ikä

Työttömyysetuutta ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 17 vuotta. Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta.

2 §

Etuuspäivien määrä viikossa

Työttömyysetuuspäivien ja työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Etuuspäivinä pidetään myös niitä päiviä,

joilta henkilö saa julkisesta työvoimapolvelusta annetun lain mukaista koulutustukea tai joilta henkilön oikeus työttömyysetuuteen on evätty työvoimapolitiittisella perusteella taikka hänelle maksetun etuuden jaksottamisen vuoksi.

3 §

Työkyvyttömyys

Työkyvyttömällä henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista päivärahaa tai kansaneläkelain (347/1956) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jonkin muun lain nojalla. Työkyvyttömänä pidetään myös henkilöä, joka on todettu sairausvakuutuslain tai kansaneläkelain mukaisesti työkyvyttömäksi, vaikka etuutta ei ole hänelle myönnetty.

Työnhakijalla, joka saa työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella tai työkyvyttömyyden perusteella eläkettä vain toisen valtion lainsäädännön mukaan, on oikeus työttömyysetuuteen edellyttäen, että hän muutoin täyttää tässä laissa työttömyysetuuden saamiselle asetetut edellytykset.

Työnhakijalla, joka on saanut enimmäisajan sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja jonka edelleen on katsottu olevan terveydellisistä syistä kykenemätön työhönsä, on oikeus työttömyysetuuteen, jos hänen työkyvyttömyyseläkehakemuksensa on vireillä tai hylätty. Jos työnhakija on työ- tai virkasuhteessa edellytetään lisäksi, ettei hänen työnantajallaan ole tarjota hänelle hänen työkykynsä mukaista työtä.

Työkyvyttömäksi tulleella työttömyysetuuden saajalla, joka ei saa sairausvakuutuslain 19 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen (omavastuu) vuoksi päivärahaa tai muuta vastaavaa lakisääteistä korvausta taikka työnantajalta sairausajan palkkaa, on työkyvyttömyydestään huolimatta ja sen estämättä, mitä 2 luvussa säädetään työnhakijana olosta, oikeus työttömyysetuuteen.

4 §

Estävät sosiaaliuudet

Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä tämän lain mukaista työttömyysetuutta.

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä taikka täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palvelusvuosien perusteella vanhuuseläkettä;

2) joka saa työttömyyseläkettä;

3) jolla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka jolle on myönnetty lomaa raskauden ja synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi taikka joka saa erityishoitora-

4) siltä ajalta, jolta hän saa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä taikka maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea;

5) joka saa kuntoutusrahain (611/1991) tai työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

6) siltä ajalta, jolta hän saa julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaista koulutustukea.

5 §

Työ- tai virkasuhteesta johtuvat rajoitukset

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada työnantajalta lain tai työ- tai virkaehtosopimuksen taikka työsopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta;

2) siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada kokoaikatyöstä ansaittua vuosiloma-ajan palkkaa; ja

3) sellaisen vapaan ajalta, joka perustuu lain tai työ- tai virkaehtosopimuksen mukaiseen muuhun kuin lomautukseen tai osaaikaistamiseen perustuvaan työajan lyhentämiseen.

6 §

Muut rajoitukset

Työnantajalta saatu taloudellinen etuus, joka perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen, työsuhteen päättymiseen liittyvään sopimukseen tai muuhun vastaavaan järjestelyyn, estää työttömyysetuuden myöntämisen ajalta, jolle etuus jaksotetaan työsuhteen päättymisestä lukien henkilön viimeisimmästä työsuhteesta saaman palkan perusteella. Etuutena ei oteta huomioon työnantajan järjestämää tai hankkimaa koulutusta.

Yli kahden viikon pituisen kokoaikaisen työsuhteen päättyessä lain tai työ- tai virkaehtosopimuksen mukaan maksettava lomakorvaus estää työttömyysetuuden myöntämisen ajalta, jolle etuus jaksotetaan työsuhteen päättymisestä lukien henkilön viimeisimmästä työsuhteesta saaman palkan perusteella. Jos lomakorvaus on maksettu työsuhteen päättymisen jälkeen, jaksotus voidaan tehdä lomakorvauksen maksamisajankohdasta lukien.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu jaksotus tehdään jakamalla taloudellinen etuus tai lomakorvaus viimeisimmän työsuhteen päiväpalkalla. Palkka määritetään soveltuvin osin kuten ansiopäivärahan perusteena oleva palkka, mutta tuloista ei tehdä työntekijän eläkemaksusta ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta johtuvaa vähennystä. Jaksotusta varten 1 ja 2 momentissa tarkoitettut etuudet lasketaan tarvittaessa yhteen.

7 §

Yritysomaisuuden myyntivoiton vaikutus

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta ajalta, jolle yrittäjän yritysomaisuuden myyntivoitto, joka liittyy yritystoiminnan lopettamiseen, jaksotetaan ansiopäivärahassa hänen tulojensa ja peruspäivärahassa ja työmarkkinatuessa vähintään peruspäivärahan määrän perusteella. Käyttöomaisuudesta tai muista pit-

käaikaisista sijoituksista saatua myyntivoittoa pidetään yrityksen lopettamiseen liittyvänä myös silloin, kun se on saatu kuuden kuukauden aikana ennen yrityksen lopettamista.

Yritysomaisuuden myyntivoitto jaksotetaan enintään 24 kuukauden ajalle. Myyntivoittoa ei kuitenkaan jaksoteta, jos yritystoiminta on kestänyt enintään 18 kuukautta tai jos yrityksen viimeisen tilikauden taseen loppusumma vähennettynä yritystoiminnan veloilla on enintään 10 000 euroa. Taseen puuttuessa käytetään omaisuusluetteloa.

Myyntivoiton laskemisesta, myyntivoitolaskelmasta, jaksotuksesta ja jaksotuksessa käytettävästä työtulosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Työriidan vaikutus työttömyysetuuden suorittamiseen

Työriidan aikana työttömyysetuutta ei saa suorittaa työnhakijalle:

- 1) joka välittömästi lakon tai työsulun johdosta on joutunut työttömäksi; tai
- 2) joka välillisesti lakon tai työsulun johdosta on joutunut työttömäksi, jos työriidan tarkoituksena on aikaansaada muutoksia myös hänen työ- ja palkkasuhteisiinsa.

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

1 §

Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen

Soviteltuun työttömyysetuuteen on oikeus tämän lain 1—3 luvussa säädetyin edellytyksin työnhakijalla:

- 1) joka tekee osa-aikaista työtä, ei kuitenkaan, jos osa-aikaisuus perustuu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen;
- 2) jonka päivittäistä tai viikoittaista työaika on lyhennetty lomautuksen johdosta tai jonka työnteko on estynyt toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa;

3) joka on vastaanottanut enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä; tai

4) jolla on tuloa 1 luvun 6 §:n mukaisesta yritystoiminnasta tai omasta työstä.

2 §

Sovittelujakso

Sovitelu työttömyysetuus määräytyy sovitellujakson työtulon perusteella.

Työstä saatu tulo otetaan sovitellussa huomioon, vaikka henkilö ei ole ollut työnhakijana siten kuin 2 luvun 1 §:ssä säädetään.

Sovittelujaksona pidetään, ellei 4 momentin säännöksistä muuta johdu, henkilön palkanmaksujaksosta riippuen kuukautta tai neljän peräkkäisen kalenteriviikon jaksoa.

Jos sovitellujaksoon sisältyisi sellaisia ajanjaksoja, jotka eivät oikeuta työttömyysetuuteen tai soviteltuun työttömyysetuuteen, sovitellujaksoa lyhennetään muissa kuin 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa tätä ajanjaksoa vastaavasti. Sovittelujakso voidaan yli neljä viikkoa kestävä osa-aikatyön alkaessa määrätä siten, että sovitellujaksot vastaavat osa-aikatyön palkanmaksujaksoja.

3 §

Rajoitukset

Työnhakijalla ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen työaikansa 1 §:n 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kalenteriviikon tarkastelujakson aikana ja 1 §:n 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sovitellujakson aikana ylittää 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, vertailu tehdään työaikalain (605/1996) 3 luvussa tarkoitettuun säännölliseen työaikaan.

Työnhakijalla ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen työsopimuksen mukainen säännöllinen työaikansa tai jaksotyössä kuukausipalkan perusteena oleva keskimääräinen työaika ylittää 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta tasoittumisjakson aikana.

4 §

Sovittelussa huomioon otettava tulo

Sovittelussa tulona otetaan huomioon palkka tai muu ansiotulona pidettävä vastike, joka on saatu korvauksena työstä. Jos yritystoiminnan sovittelujakson tulot eivät ole luotettavasti osoitettavissa, ne voidaan arvioida verotustietojen perusteella.

Määrättäessä soviteltua työttömyysetuutta 2 §:n 4 momentin mukaisen sovittelujakson perusteella sovittelujakson tulo on muutettava laskennalliseksi tuloksi kertomalla päiväpalkka luvulla 21,5. Päiväpalkka saadaan jakamalla työstä saatu tulo sovittelujaksoon sisältyvien laskennallisten työpäivien lukumäärällä.

Työttömyysetuuden sovitellussa huomioon otettavasta tulosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Etuuden määrä

Soviteltu työttömyysetuus lasketaan siten, että etuus ja 50 prosenttia saadusta tulosta voivat sovittelujakson aikana yhteensä nousta määrään, joka etuutena muutoin olisi voitu maksaa.

Sovittelun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansiopäivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäiväraha.

Soviteltu ansiopäiväraha mahdollisine lapsikorotuksineen voi olla yhdessä työtulon kanssa enintään päivärahan perusteena olevan palkan suuruinen siltä osin kuin henkilöllä on oikeus sovittelujaksolta 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun korotettuun ansio-osaan, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahaa.

6 §

Enimmäisaika

Soviteltua työttömyysetuutta maksetaan

enintään 36 kuukaudelta. Soviteltua työttömyysetuutta voidaan sanotun enimmäisajan jälkeenkin maksaa 1 §:n 3 kohdan perusteella.

Enimmäisajan laskeminen aloitetaan alusta, kun henkilö on työskennellyt yhdenjaksoisesti vähintään kuuden kuukauden ajan kokoaikatyössä tai on enimmäisajan tultua täyteen työskennellyt 5 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna työssäoloehdon edellyttämän määrän.

Laskettaessa 6 luvun 7 §:n mukaisia enimmäisaikoja otetaan soviteltuna työttömyyspäivärahana maksettu määrä huomioon muunnettuna täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi.

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 22 §:n 2 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (etu oikeutetut tulot):

- 1) perhe-eläkkeet;
- 2) kansaneläkelain mukainen hoitotuki;
- 3) tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukainen haittaraha;
- 4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;
- 5) vammaistukilain (124/1988) mukainen vammaistuki;
- 6) eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukainen asumistuki;
- 7) asumistukilain (408/1975) mukainen asumistuki;
- 8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;
- 9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;
- 10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus; sekä
- 11) tapaturmavakuutuslain ja sotilasvammalain mukaiset erityisten kustannusten korvaukset

Työttömyysetuudesta ei vähennetä 1 momentissa mainittua vastaavaa toisen valtion

lainsäädännön mukaan maksettavaa etuoikeutettua tuloa.

Jos henkilö saa työnantajan järjestämää työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempaa lisäeläkettä, työttömyysetuudesta vähennetään eläkkeen määrä.

Muutettaessa 1 momentissa tarkoitettua kuukautta kohti laskettua etuutta päivätuudeksi tai päinvastoin katsotaan kuukauteen sisältyvän 21,5 päivää.

8 §

Lasten kotihoidon tuen vaikutus työttömyysetuuteen

Työttömyysetuudesta vähennetään työnhakijan tai hänen puolisonsa saama lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukainen lasten kotihoidon tuki. Puolison saamaa kotihoidon tukea ei vähennetä, jos puoliso itse hoitaa lasta eikä hänellä tämän vuoksi olisi oikeutta työttömyysetuuteen. Jos molemmat puoliset ovat työttömänä saaden työttömyysetuutta, vähennys tehdään kotihoidon tukea saavan puolison työttömyysetuudesta.

II OSA

TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHA

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

1 §

Työttömyyspäivärahaetuudet

Työttömyyspäiväraha myönnetään joko ansiopäivärahana tai peruspäivärahana.

2 §

Palkansaajan oikeus työttömyyspäivärahaan

Ansiopäivärahaan on oikeus palkansaajakassan jäsenellä (*vakuutettu*), joka on ollut vakuutettuna vähintään 10 edellistä kuukautta

ja vakuutettuna ollessaan on täyttänyt työssäoloehdon.

Peruspäivärahaan on oikeus työnhakijalla, joka täyttää työssäoloehdon.

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 28 lähinnä edellisen kuukauden aikana (tarkastelujakso) ollut 43 kalenteriviikkoa 4 §:ssä tarkoitettussa työssä.

Tämän lain mukaista ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa aikaisemmin saaneen palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun hän on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana (tarkastelujakso) ollut 34 kalenteriviikkoa 4 §:ssä tarkoitettussa työssä.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 tai 2 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta. Henkilön ollessa työssä, jonka palkkauskustannuksiin on myönnetty yhdistelmätukea, tarkastelujaksoa pidennetään ajalla, jolta työtä ei 4 §:n 4 momentin rajoituksen vuoksi lueta työssäoloehtoon.

Jos työttömyyskassan jäsen on työskennellyt yrittäjänä yli 18 kuukautta, ei hänelle myönnetä palkansaajan työttömyyspäivärahaa ennen kuin hän on yritystoiminnan jälkeen täyttänyt 1 tai 2 momentissa tarkoitettua työssäoloehdon. Tällöin työssäoloehdon tarkastelujakso alkaa siitä, kun henkilö yritystoiminnan jälkeen on mennyt työhön.

4 §

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloehtoon luetaan kalenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuutuslainsäädännön mukaisessa työaika- ja palkkaa koskevat edellytykset täyttävässä työssä. Kukin kalenteriviikko luetaan työssäoloehtoon vain kerran.

Työaika koskevat edellytykset täyttyvät, kun henkilön työaika yhdessä tai useammassa työssä on yhteensä vähintään 18 tuntia tai kun jaksotyössä työsopimuksen mukainen säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana keskimäärin yhteensä vähintään 18 tuntia kalenteriviikossa. Työssäoloehtoon luetaan sellainen neljän peräkkäisen kalenteriviikon ajanjakso, jossa työaika on yhteensä vähintään 80 tuntia jakaantuneena kullekin kalenteriviikolle, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää ennen työssäoloehdon täyttymistä.

Palkkaa koskevat edellytykset täyttyvät, kun palkka on työehtosopimuksen mukainen. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, kokoajan työn palkan on vastattava vähintään peruspäivärahan 40-kertaista määrää kuukaudessa.

Työssäoloehtoon luetaan puolet niiden kalenteriviikkojen lukumäärästä, joina tehdyn työn palkkauskustannuksiin työnantaja on saanut samalta ajalta työmarkkinatukea ja julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työllistämistukea.

Viikoittaisesta työaikaedellytyksestä voidaan valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyillä edellytyksillä poiketa:

- 1) opettajien;
- 2) kotityöntekijöiden;
- 3) urheilijoiden;
- 4) taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin

kuuluvien työntekijäin eläkelaisissa (662/1985) tarkoitettujen luovaa tai esityksellistä työtä tekevien henkilöiden; ja

5) muiden vastaavien työaikajärjestelyiltään epätavallisilla työaloilla työskentelevien osalta.

Edellä 5 momentissa tarkoitettu työaikaedellytyksen täytyminen määritellään siten, että työtulojen tai työajan perustella määritellään toiminnan olennaisuus työttömyysturvan kannalta.

5 §

Palkansaajalle hyväksi luettavat vakuutuskaudet

Jos palkansaajakassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen palkansaajakassaan, hänen hyväkseen luetaan hänen työssäoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä kassassa.

Jos yrittäjäkassan jäsen kuukauden kuluessa palkansaajaksi ryhtymisestä ja yrittäjäkassasta eroamisesta liittyy palkansaajakassaan, hänen hyväkseen luetaan ansiopäivärahan työssäoloehdossa enintään 11 viikkoa työskentelyaikaa ja vakuutettunaoloaikaa yrittäjäkassassa.

6 §

Yrittäjän oikeus työttömyyspäivärahaan

Ansiopäivärahaan on oikeus työttömyyskassan jäsenenä, joka on ollut vakuutettuna vähintään 24 edellistä kuukautta ja vakuutettuna ollessaan on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.

Peruspäivärahaan on oikeus yrittäjällä, joka on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon.

7 §

Yrittäjän työssäoloehto

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun henkilö lähinnä edellisten 48 kuukauden aikana (tarkastelujakso) on työskennellyt yhteensä 24 kuukautta yrittäjänä siten, että yritystoiminta on ollut laajuudeltaan olennaista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen työtulosta sekä työntekijäin eläkelain mukaisesta työansiesta, joka osoittaa, että yritystoiminta on laajuudeltaan olennaista.

Jos henkilö sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta on estynyt olemasta työmarkkinoilla, edellä 1 momentissa mainittua tarkastelujaksoa pidennetään vastaavasti, kuitenkin enintään seitsemän vuotta.

8 §

Yrittäjälle hyväksi luettavat vakuutuskaudet

Jos yrittäjäkassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen yrittäjäkassaan, jäsenen hyväksi luetaan hänen työs-

säoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä yrittäjäkassassa.

Ansiopäivärahassa yrittäjän työssäoloehdoton luetaan enintään kuusi kuukautta palkansaajakassan jäsenenä hankittua työssäoloehdotta ja vakuutettunaoloaikaa, jos palkansaajakassan jäsen kuukauden kuluessa yrittäjäksi ryhtymisestä ja palkansaajakassasta eroamisesta liittyy yrittäjäkassaan.

Peruspäivärahassa yrittäjän työssäoloehdoton luetaan lähinnä 24 edellisen kuukauden aikana tehty palkansaajan työssäoloehdoton luettava työ.

9 §

Toisessa valtiossa täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet

Jos Suomen tekemän sosiaaliturvasopimuksen määräysten tai Euroopan unionin neuvoston sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä (ETY) N:o 1408/71 annetun asetuksen (jäljempänä asetus sosiaaliturvan yhteensovittamisesta) säännösten mukaan muussa valtiossa täyttyneet vakuutus- tai työskentelykaudet on luettava työssäoloehdoton, edellytyksenä niiden huomioon ottamiselle on, että henkilö on työskennellyt Suomessa välittömästi ennen työttömyyttä vähintään neljä viikkoa.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Jos palkansaajakassan jäsen on ollut poissa työmarkkinoilta ilman hyväksyttävää syytä yli kuusi kuukautta, hänelle ei myönnetä palkansaajan ansiopäivärahaa ennen kuin hän on täyttänyt poissaolon jälkeen 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun työssäoloehdon. Tällöin työssäoloehdon tarkastelujakso alkaa siitä, kun henkilö on poissaolon jälkeen mennyt työhön.

Jos yrittäjäkassan jäsen on ollut poissa työmarkkinoilta ilman hyväksyttävää syytä yli vuoden, hänelle ei myönnetä yrittäjän ansiopäivärahaa ennen kuin hän on täyttänyt poissaolon jälkeen 7 §:ssä tarkoitetun työssä-

oloehdon. Tällöin 48 kuukauden tarkastelujakso alkaa siitä, kun henkilö on poissaolon jälkeen aloittanut yritystoiminnan.

Jos henkilö, joka ei ole työttömyyskassan jäsen, on ollut poissa työmarkkinoilta ilman hyväksyttävää syytä yli kuusi kuukautta, hänelle ei myönnetä peruspäivärahaa ennen kuin hän on täyttänyt poissaolon jälkeen työssäoloehdon. Tällöin työssäoloehdon tarkastelujakso alkaa siitä, kun henkilö on poissaolon jälkeen mennyt työhön.

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehdoton luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka ollut työvoimapolitiisessa toimenpiteessä tai ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

11 §

Työssäoloehto eräissä tilanteissa

Henkilölle, joka on saanut tämän lain mukaisista työttömyyspäivärahaa sosiaaliturvan yhteensovittamisesta annetun asetuksen mukaisesti aikana, jona hän on hakenut työtä toisesta jäsenvaltiosta ja joka ei ole kolmen kuukauden kuluessa siitä kun hän lähti maasta palannut työnhakijaksi Suomeen, maksetaan työttömyyspäivärahaa uudelleen vasta kun hän on ollut työssä tai 2 luvun 16 §:n mukaisessa koulutuksessa neljä viikkoa.

12 §

Merialalla työskentelevän oikeus ansiopäivärahaan (lisävakuutus)

Suomessa asuvalla työntekijällä, joka tekee merimieslaissa tarkoitettua työtä ulkomaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa, on oikeus ansiopäivärahaan tämän lain palkansaajaa koskevien säännösten mukaisesti, jos työttömyyskassa, jonka jäsen hän on, on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamin ehdoin ja perustein järjestänyt

lisävakuutuksen. Lisävakuutuksen rahoitukseen sovelletaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 2 luvun valtiosuutta koskevia säännöksiä. Muilta osin lisävakuutuksen rahoituksesta vastaa asianomainen työttömyyskassa.

Sen estämättä, mitä 6 luvun 1—6 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus vahvistaa edellä 1 momentissa tarkoitettuna lisävakuutuksena maksettavan etuuden suuruus ja määrätymisperusteet. Täysi määrä ei kuitenkaan saa olla suurempi, mitä laissa säädetään ansiopäivärahan suuruudesta.

13 §

Ostavastuuaika

Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä seitsemää täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Omavastuuaika asetetaan kerran 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettua työttömyyspäivärahan enimmäisaikaa kohti.

Ostavastuupäiviksi ei voida lukea niitä päiviä, joina henkilö ei täytä päivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä tai joilta henkilöllä ei ole oikeutta päivärahaan 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi taikka oikeutta soviteltuun päivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajojen ylitymisen vuoksi. Omavastuuaikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuuaika.

Henkilöllä on 1 ja 2 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työnteon estymisen syynä on toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on 22,22 euroa päivältä.

Ansiopäiväraha muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Korotettua ansio-osaa maksetaan, jos 3 §:n edellytykset täyttyvät.

Työttömyyspäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

2 §

Ansiopäivärahan ansio-osa ja korotettu ansio-osa

Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 90-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Ansiopäiväraha lapsikorotuksineen on enintään 90 prosenttia ansiopäivärahan perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään mahdollisella lapsikorotuksella korotetun perusosan suuruinen.

Ansiopäivärahan korotettu ansio-osa on 55 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 90-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 32,5 prosenttia. Ansiopäiväraha lapsikorotuksineen on tällöin enintään yhtä suuri kuin ansiopäivärahan perusteena oleva päiväpalkka, kuitenkin vähintään mahdollisella lapsikorotuksella korotetun perusosan suuruinen.

Muunnettaessa kuukautta kohti laskettua palkkaa päiväpalkaksi tai päivävastoin katsotaan kuukauteen sisältyvän 21,5 työpäivää.

3 §

Korotetun ansio-osan edellytykset

Ansiopäivärahan korotettua ansio-osaa maksetaan työnhakijalle, joka:

1) on menettänyt työnsä työ sopimuslain 7 luvun 3, 4, 7 tai 8 §:ssä tarkoitetuista taloudellisista tai tuotannollisista syistä, vastaavista syistä merimieslain mukaan tai julkisen yhteisön toiminnasta johtuvista vastaavista syistä;

2) on ennen työn menettämistä ollut palkansaajakassan jäsen vähintään viisi vuotta; ja

3) on ennen työn menettämistä hankkinut 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään 20 vuotta.

Henkilön katsotaan menettäneen työnsä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla tuotannollisista tai taloudellisista syistä myös, jos hän on irtisanonut työsopimuksensa työsopimuslain 5 luvun 7 §:n mukaisesti lomautuksen kestettyä yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää.

Korotettua ansio-osaa maksetaan yhteensä enintään 150 päivältä. Jos irtisanomisperuste on riitautettu, ansiopäivärahaa ei myönnetä tai makseta korotettuna ennen asiassa tehtyä lopullista ratkaisua.

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon. Jos työ tai siitä saatava palkkatulo on ollut kausiluonteista tai epäsäännöllistä, ansioon suhteutettu päiväraha lasketaan vuositulosta.

Päivärahan perusteena olevana palkkana otetaan huomioon palkka ja muu ansiotulona pidettävä vastike, joka on maksettu korvauksena työstä.

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain (1663/1995) tai vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vakiintuneesta palkkatulosta ja siinä huomioon otettavista tuloista, tulojen selvittämisestä palkkatodistuksella tai verotustiedoin sekä vuositulon määrittämisestä.

5 §

Yrittäjän ansiopäivärahan työtulo

Yrittäjän ansiopäiväraha määrätään sen

työtulon perusteella, jonka mukaan yrittäjä on vakuuttanut itsensä yrittäjäkassassa yhteensä enintään 24 kuukauden ajan ennen työttömyyttä. Ansiopäivärahan perusteena olevaa työtuloa ei kuitenkaan saa määrätä suuremmaksi kuin henkilön yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vahvistettu työtulo mainittuna aikana tai työntekijäin eläkelain mukainen palkka keskimäärin mainittuna aikana on ollut. Jos työtuloa on edellä mainittuna aikana muutettu, päivärahan suuruuden perusteena oleva työtulo saadaan jakamalla vahvistettujen työtulojen yhteismäärä vastaavalla ajalla. Tällöin työtulon 20 prosenttia suurempaa korotusta ei oteta huomioon.

Yrittäjän ansiopäivärahan ansio-osaa määrittäessä työtulosta on voimassa, mitä 2 §:n 1 ja 3 momentissa päiväpalkasta säädetään.

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen yrittäjän ansiopäivärahan perusteena oleva työtulo määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin yrittäjän ansiopäivärahan perusteena olevan työtulon määrittämisestä.

6 §

Lapsikorotus

Työttömyyspäivärahan saajalle, jolla on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi, maksetaan päiväraha korotettuna lapsikorotuksella, jonka suuruus yhdestä lapsesta on 4,21 euroa, kahdesta lapsesta yhteensä 6,18 euroa ja kolmesta tai useammasta lapsesta yhteensä 7,97 euroa.

7 §

Päivärahakauden enimmäisaika

Peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä. Enimmäisaikaan luetaan myös 10 luvun mukaiset koulutuspäivärahapäivät. Enimmäisaikaan luetaan myös sellaiset työttömyyspäivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta sellaisessa valtiossa, jonka

kanssa Suomella on työttömyysturvaa koskeva sopimus.

8 §

Päivärahakauden alkaminen alusta

Kun palkansaaja on työttömyyspäiväraha-oikeuden alkamisen jälkeen täyttänyt 5 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun työssäoloehdon, edellä tarkoitettun enimmäisajan laskeminen aloitetaan alusta ja ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määrätään uudestaan. Samoin menetellään, jos yrittäjä on täyttänyt yrittäjän työssäoloehdon yhdenjaksoisesti.

Uusien tulotietojen perusteella määräytyvä palkansaajan ansiopäiväraha on vähintään peruspäivärahan suuruinen ja, jos palkansaaja on täyttänyt työssäoloehdon ennen enimmäisajan täyttymistä, vähintään 80 prosenttia palkansaajalle aikaisemmin maksetusta ansiopäivärahasta. Vertailu tehdään täysimääräiseen 2 §:n 1 momentin mukaisesti määräytyvään päivärahaan. Vertailtaviin päivärahoihin ei lueta lapsikorotuksia.

9 §

Lisäpäiväoikeus

Ennen vuotta 1950 syntyneelle työnhakijalle, joka on täyttänyt 57 vuotta ennen 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan päättymistä, voidaan enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona hän täyttää 60 vuotta. Ennen vuotta 1950 syntyneelle henkilölle, joka on täyttänyt 60 vuotta ennen 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan täyttymistä, päivärahaa maksetaan kuitenkin sen kalenterikuukauden loppuun, jona 500 päivän enimmäisaika täyttyy.

Vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneelle työnhakijalle voidaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 65 vuotta, jos hän:

- 1) on täyttänyt 59 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä; ja
- 2) on enimmäisajan täytyessä ollut 11 §:n

1 momentissa tarkoitetulla tavalla työssä vähintään 5 vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.

10 §

Ansiopäivärahan korotettu määrä lisäpäiviltä

Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 90-kertainen perusosa, ansiopäivärahan ansio-osa 9 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta lisäpäiviltä on 90-kertaisen perusosan ylittävän päiväpalkan osalta 32,5 prosenttia, jos työnhakijalla lisäpäiväoikeuden alkamiseen mennessä on ollut:

- 1) palkansaajakassan jäsenyys vähintään viiden vuoden ajan; ja
- 2) työssäoloaikaa 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla vähintään 20 vuotta.

11 §

Työssäoloajan huomioon ottaminen

Edellä 3, 9 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettu peruseläkkeen tai muun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämä työ. Työssäoloaikaa laskettaessa huomioon otetaan työ, jonka henkilö on tehnyt täytettyään 18 vuotta.

Edellä 3 ja 10 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon aika:

- 1) jolta henkilölle on maksettu sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka erityishoitörahaa sellaiselta ajalta, jolta henkilö ei ole ansainnut 1 momentissa tarkoitettua eläkettä;
- 2) jonka henkilö on ollut lakiin tai työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvalla hoitopaalla tai suorittanut varusmies- tai siviilipalvelusta; ja
- 3) jona henkilö on ollut sairauden, vian tai vamman vuoksi työkyvytön saaden 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain mukaista tapaturmaeläkettä.

Työssäoloajasta enintään neljännes voi olla 2 momentissa tarkoitettua työhön rinnastettavaa aikaa.

III OSA
TYÖMARKKINATUKI

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

1 §

Oikeus työmarkkinatukeen

Oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti on työttömällä:

- 1) joka ei täytä työssäoloehtoaa; tai
- 2) jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitettun enimmäisajan täyttymisen vuoksi; ja
- 3) joka on taloudellisen tuen tarpeessa (tarveharkinta).

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisen työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen, työharjoittelun, työelämävalmennuksen, työkokeilun ja ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteiden (työvoimapolitiittiset toimenpiteet), maahanmuuttajan kotoutumistoimenpiteiden sekä kuntouttavan työtoiminnan ajalta työmarkkinatukeen oikeutettun toimeentulo turvataan työmarkkinatuella.

Työmarkkinatuki voidaan hakemuksesta myöntää korvauksena työn vastaanottamisesta aiheutuvista kustannuksista työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle hänen työllistymisensä tukemiseksi (*matka-avustus*).

Yhdistelmätki voidaan työnantajan hakemuksesta myöntää pitkään työttömänä olleen, työmarkkinatukeen oikeutettun henkilön palkkauskustannuksiin. Työllistetyllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ajalta, jolta tuki maksetaan työnantajalle.

2 §

Työmarkkinatukeen oikeutettu

Työllistymistä edistävien 3—7 §:ssä tarkoitettujen toimien ajalta työmarkkinatukeen oikeutettuna pidetään työmarkkinatukea saavan lisäksi työttöntä työnhakijaa, jolle tukea työttömyysajalta ei makseta johtuen:

- 1) 11 luvun 1 §:ssä tarkoitettusta työmarkkinatukihakemuksen myöhästymisestä;
- 2) 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta ammatilliseen koulutukseen liittyvästä rajoituksesta;
- 3) 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettusta odotusajasta;
- 4) 9 §:ssä tarkoitettusta omavastuuajasta;
- 5) korvauksettomasta määräajasta;
- 6) työssäolovelvoitteesta;
- 7) 4 luvussa tarkoitettusta etuuden sovittelusta tai vähentämisestä; tai
- 8) 9 luvun 3 ja 4 §:ssä tarkoitettusta tarveharkinnasta.

3 §

Työmarkkinatuki työvoimapolitiittisen toimenpiteen aikana

Työmarkkinatukea maksetaan siihen oikeutetulle henkilölle ajalta, jona hän osallistuu työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen. Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen osallistuvalla säädetään 9 luvun 5 §:ssä.

Työnhakijalla on oikeus työmarkkinatukeen ajalta, jona hän osallistuu ulkomailla järjestettävään työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen sen estämättä, mitä 2 luvun 3 §:ssä ulkomaanmatkasta työmarkkinoilla olon esteenä säädetään.

4 §

Työmarkkinatuki kotoutumistukena

Työmarkkinatukeen kotoutumistukena on oikeus työttömällä maahanmuuttajalla, joka:

- 1) täyttää 1 §:n 1 momentissa tarkoitettut edellytykset;
- 2) noudattaa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa (493/1999) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ottaen huomioon, mitä 8 luvun 3 §:n 2 momentissa ja 5 §:ssä säädetään; ja
- 3) täyttää maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 14 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset.

Työmarkkinatukeen oikeutetulle maksetaan työmarkkinatukea kotoutumistukena

myös maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ajalta. Maahanmuuttajan kotoutumistoimenpiteiden rinnastamisesta työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin säädetään mainitussa laissa ja sen nojalla.

Maahanmuuttajalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen viimeksi mainitun lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden ajalta muutoin kuin kotoutumistukena.

5 §

Matka-avustus

Työvoimatoimisto voi määrätä matka-avustuksen maksettavaksi työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kuusi kuukautta kestävä kokoaikatyön työssäkäyntialueensa ulkopuolella, ja jolle työn vastaanottamisesta aiheutuu huomattavia kustannuksia.

Matka-avustusta ei myönnetä sellaisen työsuhteen perusteella:

- 1) jonka palkkauskustannuksiin työnantajalle on myönnetty tukea työllisyysmäärärahoista tai yhdistelmätukea; tai
- 2) joka on alkanut ennen kuin työvoimaviranomainen on antanut avustuksen myöntämisestä työvoimapolitiitisen lausunnon.

6 §

Yhdistelmätuki

Työvoimatoimisto voi määrätä yhdistelmätuen maksettavaksi työnantajalle, jos tukea myönnettäessä:

- 1) työllistettävä on työmarkkinatukeen oikeutettu;
- 2) työllistettävän oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla perusteella (enimmäisaika), tai työllistettävä on saanut työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä;
- 3) työsuhte ei ole alkanut; ja
- 4) työnantaja on sitoutunut maksamaan vähintään 9 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua täysimääräisen työmarkkinatuen

suuruista palkkaa työkyvyttömyysajalta, jolta työllistetty ei saa sairausvakuutuslain 19 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen (omavastuu-aika) vuoksi päivärahaa eikä muuta vastaavaa lakisääteistä korvausta tai työnantajalta muulla perusteella sairausajan palkkaa.

Tuen myöntämisaikana pidetään 1 momenttia sovellettaessa päivää, jona työvoimaviranomainen antaa työvoimapolitiitisen lausunnon yhdistelmätuen myöntämisestä.

Yhdistelmätuki voidaan myöntää myös osa-aikatyön palkkauskustannuksiin.

Yhdistelmätukea ei myönnetä valtion virastolle tai laitokselle.

Yhdistelmätukeen sovelletaan lisäksi, mitä julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tai sen nojalla säädetään työnantajalle myönnettävästä työllistämistuesta, jollei tässä laissa toisin säädetä.

7 §

Työmarkkinatuki kuntouttavan työtoiminnan aikana

Työmarkkinatukea maksetaan siihen oikeutetulle kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavan työtoiminnan ajalta.

Poiketen 2 §:stä työmarkkinatukeen oikeutettuna ei pidetä sen 2, 3 ja 6 kohdassa tarkoitettua kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvaa.

8 §

Ylläpitokorvaus

Matka- ja muiden ylläpitokustannusten korvaamisesta (ylläpitokorvaus) työvoimapolitiitiseen toimenpiteeseen osallistuvalla työnhakijalle säädetään julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa.

Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla työmarkkinatukea saavalle maksetaan ylläpitokorvausta 7 euroa kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitettua aktiivointisuunnitelman mukaiselta osallistumispäivältä.

9 §

Ostavastuuuauka

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana (*ostavastuuuauka*). Ostavastuuuaukaan ei lueta 8 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun odotusaikaan tai korvauksettomiin määrääköihin taikka työssäolovelvoitteisiin sisältyviä työttömyyspäiviä.

Ostavastuuuauka täyttyy myös, kun lyhenettyä työviikkoa tai osa-aikatyötä tekevän työntekijän 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua työttömyysaikaa on kertynyt yhteensä viittä työttömyyspäivää vastaava aika.

Ostavastuuuaukaan luetaan myös ne päivät, jotka henkilö työttömyyden alkamisen jälkeen on ollut työkyvytön saamatta siltä ajalta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa tai muuta vastaavaa lakisääteistä korvausta taikka työnantajalta sairausajan palkkaa.

Ostavastuuuaukaa ei kuitenkaan edellytetä:

1) jos henkilön oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 tai 9 §:ssä tarkoitettua työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä; tai

2) jos hänen työntekonsa estyy sellaisen toisten työntekijöiden työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa; ja

3) hän muutoin täyttää työmarkkinatuen saamisen edellytykset.

10 §

Ostavastuuuajan voimassaolo

Ostavastuuuauka on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jona se on kokonaan hankittu.

Alkavan kalenterivuoden aikana uutta ostavastuuuaukaa ei edellytetä:

1) niin kauan kuin henkilö yhdenjaksoisesti saa työmarkkinatukea;

2) kun ostavastuuuauka ajoittuu kahdelle kalenterivuodelle;

3) kun ostavastuuuauka on täyttynyt kalen-

terivuoden päättyessä ilman, että työmarkkinatuen maksu on vielä alkanut;

4) kun oikeus työmarkkinatukeen alkaa uudelleen 14 päivän kuluessa edellisen työmarkkinatukioikeuden päättymisestä; tai

5) kun henkilö on saanut 3 luvun 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua kuntoutusetuutta tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja palaa uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 14 päivän kuluessa edellä tarkoitettua etuuden päättymisen jälkeen.

11 §

Yhdistelmätukikokeilu

Poiketen 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyistä yhdistelmätukien edellytyksistä yhdistelmätuki voidaan määrätä maksettavaksi työnantajalle, jos työllistettävä on tukea myönnettäessä saanut työmarkkinatukea työttömyytensä perusteella vähintään 200 päivältä. Yhdistelmätuki myönnetään tällöin työmarkkinatukena ilman julkisesta työvoimapaalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työllistämistuen osuutta.

Muutoin 1 momentin nojalla myönnettävään yhdistelmätukien ja yhdistelmätukityöhön sovelletaan, mitä yhdistelmätukien ja yhdistelmätukityöstä säädetään tässä laissa, julkisesta työvoimapaalvelusta annetussa laissa ja niiden nojalla. Kokeilun tarkoituksen toteuttamiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella kuitenkin säätää poikkeuksia tuen myöntämisen ja maksamisen osalta.

Jos henkilön työllistämisen tukemiseksi haetaan yhdistelmätukia työmarkkinatukena ilman työllistämistukiosuutta, yhdistelmätukien enimmäisaikojen laskenta 9 luvun 7 §:n 3 momentin 2 kohdasta poiketen alkaa uudelleen alusta, kun henkilö on aiemman yhdistelmätukityön jälkeen saanut työmarkkinatukea työttömyytensä perusteella vähintään 200 päivältä.

Tämän pykälän 1—3 momenttia sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2005 saakka, kuitenkin siten, että tämän pykälän nojalla myönnettävä yhdistelmätukea voidaan maksaa enintään 31 päivään joulukuuta 2007 saakka.

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolitiittiset rajoitukset

1 §

Suomen kansalaisuutta vailla oleva

Suomen kansalaisuutta vailla olevalla on oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti, jos hänellä on Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen taikka oleskelu- tai työluvan perusteella rajoittamaton oikeus tehdä täällä työtä.

2 §

Ammatillista koulutusta vailla oleva nuori

Työmarkkinatukeen ei ole oikeutta työttömyysajalta alle 25-vuotiaalla, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta (ammatillista koulutusta vailla oleva nuori).

Poiketen 1 momentista oikeus työmarkkinatukeen on 18—24-vuotiaalla ammatillista koulutusta vailla olevalla nuorella, jolle ei hänen aktiivisesta työhaustaastaan ja koulutukseen hakeutumisestaan huolimatta ole kyetty järjestämään työtä, koulutusta tai työvoimapolitiittista toimenpidettä. Työmarkkinatukioiden säilyttäminen edellyttää, että hän on halukas ottamaan vastaan työtä, koulutusta ja osallistumaan työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin sekä aktiivisesti ja jatkuvasti hakeutuu soveltuvaan 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen.

Ammatillista koulutusta vailla olevalla nuorella ei ole oikeutta saada työmarkkinatukea työttömyysajalta, jos hän ilman pätevää syytä on:

1) kieltäytynyt, eronnut tai erotettu työstä tai 2 luvun 16 §:ssä tarkoitettua koulutuksesta;

2) kieltäytynyt työharjoittelusta, työkokeilusta tai kuntoutuksesta tai keskeyttänyt tällaisen toimenpiteen; taikka

3) jättänyt hakeutumatta hänelle soveltuvaan ammatilliseen koulutukseen, johon voidaan myöntää opintotukea, taikka kieltäyty-

nyt, eronnut tai omasta syystä erotettu tällaisesta koulutuksesta.

Alle 25-vuotiaalla, joka on menettänyt 3 momentin mukaisesti oikeutensa saada työmarkkinatukea työttömyysajalta, on uudelleen oikeus työttömyysaikaiseen työmarkkinatukeen sen jälkeen, kun hän:

1) on suorittanut 1 momentissa tarkoitettua koulutuksen; tai

2) ollut työssäoloeseen luettavassa työssä tai ollut työharjoittelussa, työkokeilussa tai työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa vähintään viisi kuukautta (työssäolovelvoite).

Pätevään syyhyn kieltäytyä työharjoittelusta tai keskeyttää se sovelletaan, mitä 2 luvun 18 ja 19 §:ssä säädetään pätevistä syyistä kieltäytyä työelämävalmennuksesta ja työkokeilusta tai keskeyttää ne.

3 §

Ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen

Ammatillista koulutusta vailla olevan nuoren katsotaan 2 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla hakeutuvan aktiivisesti ja jatkuvasti koulutukseen, jos hän hakeutuu jokaisessa yhteishaussa useaan sellaiseen tutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen, jonka pohjakoulutusvaatimukset ja mahdolliset muut opiskelijaksi ottamisen perusteet hän täyttää. Hakuvaihtoehtoihin voidaan lukea siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään hakeutuminen yhteishaun piiriin kuulumattomaan, tutkintoon johtavaan ammatillisia valmiuksia edistävään koulutukseen sekä hakeutuminen yhteishaussa lukioon. Aktiiviseen koulutukseen hakeutuminen vaadittavien hakuvaihtoehtojen lukumäärästä ja opiskelijaksi ottamisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 5 luvun 1 §:n mukaisessa työnhakusuunnitelmassa tai kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 luvun mukaisessa aktivointisuunnitelmassa on sovittu 1 momenttia laajemmasta koulutukseen hakeutumisesta, aktiivisena ja jatkuvana koulutukseen hakeutumisena pidetään suunnitelman toteuttamista.

Maahanmuuttajan osalta ammatilliseen koulutukseen hakeutumisella tarkoitetaan ha-

keutumista hänen kotoutumissuunnitelmaansa sisältyvään koulutukseen, johon voidaan myöntää opintotukea.

Ammatillista koulutusta vailla olevaan nuoreen ei sovelleta 2 luvun 7 §:n 3 momenttia.

4 §

Odotusaika

Työmarkkinatukea maksetaan vasta viiden kuukauden odotusajan jälkeen työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt työssäoloehdot, eikä ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta. Odotusaika alkaa työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä, korvauksettoman määräajan päättymisestä tai työssäolovelvoitteen täyttymisestä lukien.

Odotusaika täyttyy, kun työnhakija on työttömäksi työnhakijaksi rekisteröidytyään ollut yhteensä viisi kuukautta työssäoluehdon täyttävässä työssä, yrittäjänä tai työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa taikka työvoimapolitiisessa toimenpiteessä.

Odotusajasta vähennetään aika, jona työnhakija on työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymistä edeltävien kahden vuoden aikana ollut edellä 2 momentissa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoilla.

Poiketen 2 ja 3 momentista odotusaikaan ei lueta aikaa, jonka työnhakija on ollut työmarkkinoilla päätoimisen opiskelun tai siihen liittyvän lomajakson tai eri oppilaitosten välisen lomajakson taikka korvauksettoman määräajan tahi työssäolovelvoitteen aikana.

5 §

Kotoutustoimenpiteestä kieltäytyminen ja sen keskeyttäminen

Maahanmuuttajalla, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun, kohtuulliseksi katsottavaan työllistymistä edistävään toimenpiteeseen tai keskeyttää tällaisen toimenpiteen, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä tai keskeyttämisestä lukien.

6 §

Kuntouttavaan työtoimintaan liittyvä kieltäytyminen ja keskeyttäminen

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä, joka kieltäytyy osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä lukien.

Kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettulla nuorella henkilöllä, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy kuntouttavasta työtoiminnasta taikka keskeyttää tai omasta syystä joutuu keskeyttämään kuntouttavan työtoiminnan, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 60 päivän ajalta kieltäytymisestä tai keskeyttämisestä lukien.

Jos henkilön toistuvasta 1 tai 2 momentissa tarkoitettua menettelystä on pääteltävissä, ettei hän halua osallistua kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, hänellä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ennen kuin hän on ollut vähintään kolme kuukautta työssäoluehdon täyttävässä työssä tai työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa tai alle 25-vuotiaana 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa (työssäolovelvoite).

7 §

Pätevä syy kuntouttavasta työtoiminnasta kieltäytymiseen tai sen keskeyttämiseen

Pätevä syy kuntouttavasta työtoiminnasta kieltäytymiseen tai sen keskeyttämiseen on henkilöllä, joka:

1) työskentelee muutoin kuin satunnaisesti työsuhteessa tehtävässä työssä, jonka säännöllinen työaika ylittää kahdeksan tuntia viikossa;

2) työllistyy päätoimisesti 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa yritystoiminnassa tai on aloittamassa päätoimista yritystoimintaa;

3) on 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettu päätoiminen opiskelija; tai

4) osallistuu työvoimapolitiiseen toimenpiteeseen.

Lisäksi henkilöllä on pätevä syy kuntouttavasta työtoiminnasta kieltäytymiseen tai sen keskeyttämiseen, jos toiminta:

1) ei ole hänen terveydentilaansa nähden hänelle sopivaa;

2) olennaisesti poikkeava aktiivisuunnitelmasta;

3) on järjestetty siten, että kunta tai muu kuntouttavan työtoiminnan toteuttava laiminlyö kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain säännöksiä; tai

4) järjestetään hänen työssäkäyntialueensa ulkopuolella.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä kuntouttavasta työtoiminnasta tai keskeyttää työtoiminta myös muusta kuin edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta syystä, jos syy on hänen työmarkkinoille pääsemisensä tai palaamisensa kannalta pätevyydeltään verrattavissa näihin.

9 luku

Työmarkkinatuen määrä ja kesto

1 §

Työmarkkinatuen määrä

Täysimääräinen työmarkkinatuki on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen.

Työmarkkinatuen saajalle maksetaan lapsikorotusta siten kuin 6 luvun 6 §:ssä säädetään.

Työmarkkinatuen määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 4 luvussa säädetään.

Matka-avustuksena maksetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työmarkkinatuki.

2 §

Yhdistelmätuen määrä

Työnantajalle maksetaan tukena palkkaus-kustannuksiin 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu täysimääräinen työmarkkinatuki.

Tukea ei makseta, jos työnantajalle henkilön palkkauksesta aiheutuvat kustannukset kuukaudessa ovat pienemmät kuin täysimääräisen työmarkkinatuen kuukautta kohti laskettu määrä. Palkkaus-kustannuksina pidetään työllistetyille maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi työnantajan lakisää-

teistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Eri työnantajatahoille maksettavan tuen enimmäismäärästä ja tuen maksatusmenetelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon henkilön omat tulot kokonaan ja hänen puolisonsa tulot 236 euroa ylittävältä osalta kuukaudessa. Tulot vähennetään käyttäen hyväksi verotuksessa todettuja tuloja. Työmarkkinatuki määrätään kuitenkin tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tarveharkinnassa huomioon otettavista tuloista.

Tarveharkinnan tuloina ei oteta huomioon (etuoikeutetut tulot):

- 1) lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea;
- 3) asumistukea;
- 4) sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) perhe-eläkelain (38/1969) mukaista täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea; sekä
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta.

4 §

Tarveharkinta

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun täysimääräisen työmarkkinatuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään huoltovelvollisella 50 prosenttia siitä 3 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 848 euroa kuukaudessa. Perheettömällä henkilöllä vähennetään vastaavasti 75

prosenttia siitä 3 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 253 euroa kuukaudessa. Perheellisen tulorajaa korotetaan 106 eurolla jokaisen huollettavan alle 18-vuotiaan lapsen osalta. Työmarkkinatuen määräytymiseen vaikuttavat kuukausittaiset tuloerät pyöristetään alaspäin täysiksi euroiksi siten, että täyden euron yli menevä osa jätetään huomioon ottamatta.

Työmarkkinatuki on tarkistettava, jos sen määrään vaikuttavat tulot ovat olennaisesti nousseet tai pienentyneet. Tarkistettua työmarkkinatukea aletaan maksaa aikaisimmasta mahdollisesta maksuerästä lukien.

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa ja 3 §:ssä työmarkkinatuen tarveharkinnasta säädetään, työmarkkinatukena maksetaan enintään 4 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu rahamäärä.

Jos maan yleinen palkkataso ansiotasoindeksin perusteella arvioiden olennaisesti muuttuu, valtioneuvoston asetuksella on tarkistettava edellä 1 momentissa ja 3 §:ssä säädettyt rahamäärät palkkatason muutosta vastaavassa suhteessa.

5 §

Työmarkkinatuki ilman tarveharkintaa

Työmarkkinatuki myönnetään ilman tarveharkintaa siltä ajalta, jona henkilö osallistuu julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen, työharjoitteluun, työelämävalmennukseen, työkokeiluun taikka työhallinnon järjestämään kuntoutukseen sekä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoittaman työtoimintajakson ajalta.

Työmarkkinatuki maksetaan ilman tarveharkintaa myös sellaiselle 55 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka on työttömäksi joutessaan täyttänyt työssäoloehdon.

Henkilölle, joka on saanut työttömyyspäivärahaa 6 luvun 7 §:ssä tai 9 §:n 1 momentissa tarkoitettun enimmäisajan, työmarkkinatuki maksetaan ilman tarveharkintaa 180 ensimmäisen työttömyyspäivän ajalta. Edellä tarkoitettun 180 työttömyyspäivän laskeminen aloitetaan alusta, kun henkilö tulee työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäis-

ajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeuteksi työmarkkinatukeen.

6 §

Osittainen työmarkkinatuki

Työmarkkinatuki on 50 prosenttia 1 §:n 1—3 momentin ja 3—5 §:n mukaisesti lasketusta työmarkkinatuesta, jos työnhakija asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täytännyt työssäolohtoa.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta:

1) aikana, jona työnhakija osallistuu julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen, työharjoitteluun, työelämävalmennuksen, työkokeiluun taikka työvoimaviranomaisen järjestämään kuntoutukseen; tai

2) kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain tarkoittaman työtoimintajakson aikana; tai

3) työnhakijaan, jonka vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, 3 §:ssä tarkoitettut tulot ovat enintään 1 781 euroa kuukaudessa; tulorajaa nostetaan 106 eurolla jokaisen työnhakijan vanhempien huollettavana olevan samassa taloudessa asuvan osalta.

Täysimääräisen työmarkkinatuen kuukautta kohden lasketusta määrästä vähennetään 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa 50 prosenttia siitä 3 §:n mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettun tulorajan. Vanhempien tulojen perustella vähennettynä työmarkkinatukena maksetaan kuitenkin vähintään 1 momentissa tarkoitettu määrä.

Sovellettaessa 2 momentin 3 kohtaa, jos hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tulot ylittävät säädetyn tulorajan, mutta hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, työmarkkinatuki on maksettava ilman 1 momentissa tarkoitettua vähennystä.

7 §

Työmarkkinatuen kesto

Työmarkkinatuki on kestoaltaan rajoittamaton.

Matka-avustus voidaan määrätä maksettavaksi enintään kahden kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien. Matka-avustus maksetaan viideltä päivältä viikossa sen esittämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään etuuspäivien määrästä viikossa.

Yhdistelmätuki voidaan määrätä maksettavaksi työnantajalle enintään 24 kuukaudeksi henkilöä kohti. Työllistämistukeen yhdistettynä työmarkkinatuki voidaan kuitenkin määrätä maksettavaksi työnantajalle enintään 12 kuukaudeksi henkilöä kohti. Enimmäisaikojen laskenta aloitetaan alusta, kun henkilö on:

1) tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen; tai

2) saanut yhdistelmätukityön jälkeen työmarkkinatukea työttömyytensä perusteella vähintään 500 päivältä.

IV OSA

KOULUTUSPÄIVÄRAHA

10 luku

Koulutuspäivärahaa koskevat säännökset

1 §

Soveltamisala

Työttömälle, joka hakeutuu omaehtoiseen, ammatillisia valmiuksia edistävään koulutukseen, maksetaan koulutuksen ajalta toimeentulon turvaamiseksi koulutuspäivärahaa siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Koulutuspäivärahan työvoimapolitiittiset edellytykset

Koulutuspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että henkilö on koulutuksen aloittaessaan työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Koulutuspäivärahaan ei sovelleta tämän lain 2 ja 8 luvun säännöksiä.

3 §

Koulutuspäivärahan saamisen erityisedellytykset

Koulutuspäivärahaan on oikeus sillä, joka aloittaa päätoimisen ammatillisia valmiuksiaan edistävän koulutuksen. Koulutuspäivärahaan on oikeus myös sillä, joka ryhtyy päätoimisesti jatkamaan ennen työttömyyttään keskeytyneitä, ammatillisia valmiuksia edistäviä opintoja.

Koulutuspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että hakija on koulutuksen aloittaessaan:

1) saanut välittömästi edeltäneen 12 kuukauden aikana työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea vähintään 86 työttömyyspäivältä; sekä

2) tehnyt työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitetun peruseläkkeen tai muuhun siihen verrattavan työ- tai virkasuhteeseen perustuvan eläkkeen edellyttämää työtä yhteensä vähintään 10 vuotta, jota laskettaessa luetaan hyväksi myös työ, jonka hakija on tehnyt ennen kuin hän on täyttänyt 23 vuotta.

Työ voidaan lukea hyväksi vain kerran 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua työskentelyaikaa laskettaessa. Jos hakija on saanut pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annetussa laissa (709/1997) tarkoitettua tukea, luetaan työskentelyaikaan vain tuen saamisen jälkeinen aika.

4 §

Koulutusta koskevat edellytykset

Ammatillisia valmiuksia edistävää koulutusta on julkisen valvonnan alaisessa oppilaitoksessa järjestettävä yhdenjaksoinen, vähintään 20 opintoviikon laajuinen koulutus seuraavasti:

1) ammatilliseen perustutkintoon, ammatikorkeakoulututkintoon tai ammattikorkeakoulun jatkotutkintoon johtava koulutus;

2) näyttötutkintona suoritettavaan ammattitai erikoisammattitutkintoon tai ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus;

3) ammatillisesta aikuiskoulutuksesta an-

netun lain mukainen muu kuin 2 kohdassa tarkoitettu ammatillinen lisäkoulutus;

4) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu, muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävä kotitalousopetus tai vammaisille opiskelijoille järjestettävä valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus; taikka

5) ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa täydennyskoulutuksena järjestetyt erikoistumisopinnot tai opettajan kelpoisuuteen johtavat pedagogiset opinnot.

Jos koulutuspäivärahan hakija on aikaisemmin harjoittanut opintoja, joiden tavoitteena on ollut alempi tai ylempi korkeakoulututkinto ja hän on keskeyttänyt nämä opintonsa ennen 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua työttömyyden alkamista, rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen sellainen koulutus, joka johtaa samaan tutkintoon kuin aikaisempi opiskelu tai johtaa ylempään korkeakoulututkinnon suorittamiseen siinä tapauksessa, että tuen hakija on aikaisemman tutkintonsa tai muiden opintosuoritustensa perusteella hyväksytty yliopiston erikseen suunniteltuna ohjelmana järjestämiin, ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin.

Jos yleissivistävän koulutuksen puuttuminen on esteenä työllistymiselle tai osallistumiselle ammatilliseen koulutukseen ja koulutuksen tarve todetaan työnhakusuunnitelmassa, peruskoulun oppimäärän suorittaminen tai lukion oppimäärän suorittaminen silloin, kun opiskelija on jo aikaisemmin suorittanut lukio-opintoja, rinnastetaan 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen.

Koulutuksen päätoimisuudesta on voimassa, mitä opintotukilaissa (65/1994) ja sen nojalla säädetään.

5 §

Koulutuspäivärahan määrä

Koulutuksen ajalta opiskelijalla on oikeus koulutuspäivärahaan. Koulutuspäivärahana maksetaan sitä tämän lain mukaista työttömyysetuutta, jota koskevia säännöksiä henkilöön sovellettaisiin hänen työttömänä ollessaan.

Koulutuspäivärahaan ei sovelleta 6 luvun

3 §:n 3 momenttia. Koulutuspäiväraha maksetaan 6 luvun 2 §:n 2 momentin mukaisesti korotettuna myös sellaiselle henkilölle, joka on saanut ansiopäivärahan korotettua ansiotasaa 150 päivältä.

6 §

Koulutuspäivärahauden kesto

Koulutuspäivärahaa maksetaan koulutuksen ajalta ja myös lomajaksoilta koulutuksen aikana enintään viideltä päivältä kalenterivii-kossa. Koulutuspäivärahaa maksetaan enintään 500 päivältä.

Maksetut koulutuspäivärahapäivät luetaan 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettuun työttömyyspäivärahan 500 päivän enimmäisaikaan. Koulutuspäivärahana ja työttömyyspäivärahana maksettujen korvauspäivien yhteenlaskettu määrä voi olla enintään 586 päivää. Tämän jälkeiseltä koulutusajalta koulutuspäiväraha maksetaan työmarkkinatuen suuruisena enintään siihen saakka, kun henkilö on saanut koulutuspäivärahaa 500 päivältä.

7 §

Opiskelijan velvollisuudet

Opiskelijan tulee säännöllisesti osallistua opetussuunnitelman mukaiseen koulutukseen.

Opiskelijan tulee edistyä opinnoissaan säilyttääkseen oikeuden koulutuspäivärahaan. Korkeakouluopiskelijan katsotaan edistyneen opinnoissaan riittävästi, jos hänen opintonsa ovat edistyneet asianomaisen korkeakoulun opintotukilautakunnan opintotukilain 9 §:n nojalla vahvistamien opintojen edistymisen yleisten perusteiden mukaisesti. Koulutuspäivärahan maksaja voi tarvittaessa pyytää opintotukilautakunnalta lausunnon opiskelijan edistymisestä. Opintotukilautakunnan tulee antaa lausunto kahden kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä.

Koulutuksen katsotaan keskeytyneen, jos opiskelija on ollut poissa ilman hyväksyttävää syytä opetussuunnitelman mukaisesta koulutuksesta siten, ettei hän ilmeisesti kykene hyväksyttävästi suoriutumaan suunnitelman mukaisista opinnoista, tai jos hän on muuten olennaisesti laiminlyönyt opintojaan.

8 §

Opiskelijan tietojenantovelvollisuus

Opiskelijan on esitettävä työvoimatoimistolle koulutuksen järjestäjän todistus koulutukseen hyväksymisestä, koulutuksen aloittamisesta ja siitä, että koulutus täyttää 4 §:ssä säädetyt edellytykset.

Opiskelijan on esitettävä koulutuspäivärahan maksajalle 1 momentissa tarkoitettu todistus ja selvitys koulutuspäivärahan suuruuteen vaikuttavista tuloista ja niiden muutoksista sekä ilmoitettava koulutuksen aloittamisesta ja keskeyttämisestä ja annettava koulutuspäivärahan maksamista varten muut tarpeelliset tiedot.

9 §

Koulutuksen järjestäjän tietojenantovelvollisuus

Koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijalle todistuksen koulutukseen hyväksymisestä, koulutuksen aloittamisesta ja siitä, että koulutus täyttää 4 §:ssä säädetyt edellytykset.

Oppilaitoksen on viipymättä ilmoitettava koulutuspäivärahan maksajalle opintojen päättymisestä tai keskeyttämisestä. Opiskelijalle on ennen ilmoituksen tekemistä varattava tilaisuus selvityksen antamiseen asiasta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua velvollisuuden toteuttamiseksi Kansaneläkelaitos ja työttömyyskassat toimittavat oppilaitoksille niiden opiskelijoiden nimet ja henkilötunnukset, joille on myönnetty koulutuspäivärahaa.

10 §

Työvoimatoimiston tietojenantovelvollisuus

Työvoimatoimiston tulee ilmoittaa koulutuspäivärahan maksajalle tiedot 4 §:ssä tarkoitettua koulutuksen aloittaneista opiskelijoista ja työttömänä työnhakijana olosta koulutuksen alkaessa.

V OSA

TOIMEENPANO JA MUUTOKSENHAKU

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja koulutuspäivärahaa haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa ja koulutuspäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Hakemus yhdistelmätuesta tai matka-avustuksesta voidaan jättää myös työvoimatoimistoon.

Työttömyysetuutta ei ilman erityisen painavaa syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen hakemuksen vireille tuloa.

Hakemus tulee vireille, kun se on saapunut Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle. Jos ansiopäivärahaa koskeva hakemus on hylätty, katsotaan peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea koskevan hakemuksen tulleen vireille silloin, kun ansiopäivärahahakemus on saapunut työttömyyskassaan edellyttäen, että peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea on haettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hakija sai tiedon työttömyyskassan hylkäävästä päätöksestä.

2 §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Työttömyysetuuden hakijan on annettava Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle etuuden myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Etuuden saaja tai hakija on lisäksi velvollinen antamaan Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle sen vaatimia selvityksiä, jotka ovat tarpeen erityisesti 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua talouden ja asumisen erillisyyden toteamiseksi.

Työttömyysetuuden hakijan on esitettävä työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston lausunnon edellyttämät häntä henkilökohtaisesti koskevat selvitykset työvoimatoimistolle sen määräämällä tavalla.

Jos etuuden saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka saattaa vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta työttömyysetuuden maksajalle. Jäljempänä 4 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita koskevasta muutoksesta etuuden saajan tulee viipymättä ilmoittaa työvoimatoimistolle.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuja olosuhteiden muutoksia, joita koskevat tiedot työttömyysetuuden saajan on välittömästi ilmoitettava etuuden maksajalle, ovat:

- 1) aikaisemmat jäsenyydet työttömyyskassassa;
- 2) peruspäivärahan saaminen;
- 3) työnhakijana olo ja työnhaun päättymisen;
- 4) työttömyyden jatkuminen;
- 5) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn ja yritystoiminnan alkaminen tai päättymisen;
- 6) työsuhteesta, virkasuhteesta, omasta työstä ja yritystoiminnasta saatu palkka tai muu vastike;
- 7) työsuhteen, virkasuhteen, oman työn tai yritystoiminnan perusteella saatu taloudellinen etu tai korvaus;
- 8) erorahan saaminen;
- 9) työhön käytetty työaika;
- 10) yritystoiminnan lopettamiseen liittyvä yrityksen tai yritysomaisuuden myynnistä saatu tulo taikka yritysomaisuuden ottaminen yksityiskäyttöön;
- 11) julkisesta työvoimapalvelusta annettus- sa laissa tarkoitetun työvoimapoliittisen toimienpiteen päättymisen;
- 12) koulutuspäivärahaan oikeuttavan koulutuksen päättymisen;
- 13) liikennevakuutuksen, tapaturmavakuutuksen tai sotilasvammalain mukainen ansionmenetykskorvaus;
- 14) Suomesta ja ulkomailta saatu tai haettu sosiaalietuus mukaan lukien avio- tai avopuolison saama kotihoidontuki ja työnantajan järjestämä työntekijäin eläkelain vähimmäisehtoja parempi lisäeläke;
- 15) myönnetty tai evätty palkkaturva;
- 16) huollettavina olevat lapset; sekä

17) muu vastaava muutos olosuhteissa.

Työmarkkinatuen saajan on lisäksi ilmoitettava työttömyysetuuden maksajalle seuraavat itseään, puolisoaan ja perhettään koskevat tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset:

- 1) omat pääomatulot;
- 2) puolison ansio- ja pääomatulot ja sosiaalietuudet;
- 3) vanhemman tai vanhempien 9 luvun 3 §:ssä tarkoitettut tulot, jos henkilö on 9 luvun 6 §:ssä tarkoitettu henkilö;
- 4) sellaisen työsuhteen päättymisen, johon henkilölle itselleen tai työnantajalle on myönnetty työmarkkinatukea;
- 5) kuntouttavan työtoiminnan osallistumis- päivät;
- 6) muutokset perhesuhteissa ja asumisololoissa; sekä
- 7) muu vastaava muutos olosuhteissa.

3 §

Etuuksia koskeva päätös

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan tulee antaa työttömyysetuuden myöntämistä, epäämistä, tarkistamista, lakkauttamista ja takaisinperintää koskevassa asiassa hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijalle on annettava kirjallinen päätös myös työttömyysetuuden maksamisesta kunnan toimielimelle siten kuin jäljempänä 9 §:ssä säädetään. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen tai muun vastaavan lain tai asetuksen perusteella suoraan määräytyvän perusteen vuoksi tehdystä etuuden tarkistamisesta etuuden maksuajalta 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut etuuden määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen 12 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa ajassa.

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan on ennen päätöksen tekemistä työvoimapoliittisessa asiassa pyydettävä 4 §:n mukainen työvoimapoliittinen lausunto.

4 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa työvoimapolitiittisen lausunnon 2 luvussa, 7 luvun 3—7 §:ssä, 8 luvussa sekä 9 luvun 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyistä edellytyksistä.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Työvoimapolitiittista lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimatoimistolle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapolitiittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Ryhmälomautetusta työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä lausunnon vain 2 luvun 3—7 §:ssä säädetyistä edellytyksistä. Ryhmälomautetulla tarkoitetaan työntekijää, joka on lomautettu määräajaksi joko kokoaikaisesti tai 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnon työvoimatoimistoilta.

Työvoimatoimikunnan kokoonpanosta, päätösvaltaisuudesta ja muista tehtävistä säädetään julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa. Työvoimatoimiston ja työvoimatoimikunnan 1 ja 3 momentissa tarkoitettua tehtävänjaosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Työvoimapolitiittisen lausunnon toimittamisesta ja lausuntoon merkittävistä seikoista säädetään tarvittaessa työministeriön asetuksella.

5 §

Maksamistapa

Työttömyysetuudet maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa etuuteen oikeutetun ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen. Yksittäinen etuuserä

voidaan maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos etuuden saaja esittää Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan hyväksymän erityisen syyn.

Jos henkilölle työttömyysetuutena kuukaudelta maksettava erä olisi pienempi kuin 50 prosenttia peruspäivärahasta, ei etuutta makseta.

6 §

Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen

Työttömyysetuuden maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai maksettavan etuuden määrää vähentää, jos on ilmeistä, että sen saajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole siihen enää oikeutta tai etuuden määrää tulisi vähentää. Keskeyttämisestä ja vähentämisestä on välittömästi ilmoitettava etuuden saajalle ja etuutta koskeva päätös on annettava viivytyksettä.

7 §

Työmarkkinatuen maksaminen työnantajalle

Yhdistelmätuki maksetaan niiltä päiviltä, joilta työnantaja on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Työmarkkinatukea ei kuitenkaan makseta päiviltä, joilta työnantajalle maksetaan sairausvakuutuslain 28 §:n nojalla mainitun lain mukaista päivärahaa taikka äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa. Nämä korvauspäivät luetaan viiden päivän enimmäisaikaan.

8 §

Sovitellun työttömyysetuuden maksaminen ilman päätöstä

Edellä 4 luvun 1 §:n 1—3 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa soviteltuun työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle voidaan erityisestä syystä maksaa ilman päätöstä hänen hakemuksensa perusteella soviteltua työttömyysetuutta jo ennen kuin maksajalle on toimitettu työnantajan vahvistamat palkkatiedot.

Työttömyysetuutta voidaan maksaa ennakolta enintään 70 prosenttia siitä, mihin henkilöllä hakemuksensa ja antamiensa palkka- ja muiden tietojen perusteella olisi oikeus. Ennakkoa voi olla maksettuna yhteensä enintään kahdelta sovittelujaksolta. Ennakkoa ei makseta, jos enakkona sovittelujaksolta maksettava erä olisi pienempi kuin peruspäiväraha.

Ennakko vähennetään myöhemmin myönnettävästä sovitellusta työttömyysetuudesta etuutta maksettaessa. Ennakko voidaan katsoa myös muun myöhemmin myönnettävän työttömyysetuuden ennakkosuorituksiksi. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi tällöin kuitata myöhemmin myönnettävästä etuudesta enakkomaksuna liikaa maksamansa etuuden määrän.

9 §

Työttömyysetuuden maksaminen kunnan toimielimelle

Työttömyysetuus voidaan joko osittain tai kokonaan sosiaalihuoltolain 6 §:ssä tarkoitetun kunnan toimielimen pyynnöstä erityisen painavasta syystä maksaa toimielimelle toistaiseksi tai määrääjän etuuden saajan, hänen perheensä ja hänen huollettavinaan olevien lasten elatukseen.

Jos kunnan toimielin on toimeentulotuesta annetun lain 23 §:n mukaisesti maksanut toimeentulotukea enakkona odotettavissa olevaa työttömyysetuutta vastaan, työttömyysetuus maksetaan ennakkoa vastaavilta osin toimielimelle sen pyynnöstä.

10 §

Takaisinperintä

Jos työttömyysetuutta on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu etuus on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä työttömyysetuuden aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Liikaa maksettu työttömyysetuus jätetään takaisinperimättä siltä osin kuin sen määrä ylittää 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun etuuden määrän, jonka Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa on perinyt takautuvasti suoritettavasta työkyvyttömyyden perusteella myönnetystä eläkkeestä.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

11 §

Yhdistelmätuen takaisinperintä

Jos työnantajalle maksettavaa työmarkkinatukea on käytetty vastoin lain tai valtioneuvoston asetuksen säännöksiä taikka myöntämispäätöksessä asetettuja ehtoja, työnantajan on suoritettava perusteettomasti maksettu tuki takaisin Kansaneläkelaitokselle. Takaisin maksettavalle määrälle on maksettava sen maksupäivästä korkoa korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan lisättyinä kolmella prosenttiyksiköllä.

Jollei palautettavaa määrää suoriteta viimeistään takaisinperintäpäätöksessä määrätynä takaisinmaksupäivänä, on viivästyneelle määrälle suoritettava korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko takaisinmaksupäivästä. Muutoin työmarkkinatuen takaisinperinnästä työnantajalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 10 §:ssä säädetään.

12 §

Matka-avustuksen takaisinperintä

Jos henkilö eroaa työstä tai omalla menettelyllään aiheuttaa työsuhteen päättymisen kuuden kuukauden kuluessa sen työsuhteen alkamisesta, jonka perusteella hänelle on maksettu 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettua matka-avustusta, peritään matka-avustus takaisin, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

13 §

Kuittaaminen

Takaisin perittäväksi päätetty määrä voi-

daan kuitata Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan myöhemmin maksamasta etuudesta ottaen kuitenkin huomioon, mitä ulosottolaissa (37/1895) säädetään palkan ulosmittauksen yhteydessä jätettävästä vähimmäistoimeentuloerästä. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain tämän lain mukaiseen tai siihen rinnastettavaan muuhun etuuteen. Etuuden saajan suostumuksella kuittaus voidaan kohdistaa muuhunkin etuuteen ja ulosoton suojaosuutta suurempana.

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, sukupolvenvaihdos- tai luopumiseläkettä, luopumiskorvausta, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumiskorvauksesta, luopumistuesta, päivarahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava eläkelaitokselle tai vakuutuslaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen 1 momentissa tarkoitetun etuuden maksamista, että etuus tulee 1 momentin mukaisesti maksaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Jos henkilö on perusteettomasti saanut peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti tämän lain mukaista muuta etuutta, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun peruspäivärahan tai työmarkkinatuen takautuvasti suoritettavasta ansiopäivarahasta. Vastaavasti työttömyyskassa saa periä perusteettomasti maksetun ansiopäivärahan takautuvasti suoritettavasta peruspäivarahasta tai työmarkkinatuesta.

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

16 §

Asetuksenantovaltuus

Työttömyysetuuden hakemisesta ja sen yhteydessä annettavista selvityksistä sekä työttömyysetuuksien maksamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosastoilta. Vakuutusosastoilta päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Työttömyysturva-asiamies on oikeutettu valittamalla hakemaan työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisia edellytyksiä koskevassa asiassa muutosta 1 momentin mukaisesti työttömyysturvalautakunnalta 30 päivän kuluessa siitä, kun työnhakija on saanut Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöksestä tiedon ja vakuutusosastoilta 30 päivän kuluessa siitä, kun työvoimaviranomainen on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työvoimatoimikunnan ja työvoimatoimiston antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

2 §

Muutoksenhakuoikeuden rajoitus

Työnantajalle maksettavaa työmarkkinatukea tai matka-avustuksena maksettavaa työmarkkinatukea koskevaan päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätöksen poistamista koskevassa asiassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 7 §:ssä säädetään. Työnantajalle maksettavan työmarkkinatuen tai matka-avustuksena maksettavan työmarkkinatuen takaisinperintää koskevaan päätökseen tyytymätön saa kuitenkin hakea siihen valittamalla muutosta 1 §:n mukaisesti.

3 §

Työttömyysturvalautakunta

Työttömyysturvaa koskevissa asioissa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena on työttömyysturvalautakunta.

Työttömyysturvalautakunnassa on puheenjohtaja, joka voi olla päätoiminen, sekä tarpeellinen määrä varapuheenjohtajia, lakimiesjäseniä, lääkärijäseniä sekä työmarkkinajärjestöjen edustajia, jotka toimivat tuomarin vastuulla. Muille jäsenille kuin puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle määrätään henkilökohtaiset varajäsenet.

Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajat, muut jäsenet ja heidän varajäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Heidän oikeudestaan pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarinviran haltijoista on säädetty. Työmarkkinajäsenistä puolet on määrättävä työnantajajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten sekä näiden varajäsenten tulee olla tuomarinvirkaan oikeuttavan tutkinnon suorittaneita ja työttömyysturva-asioihin hyvin perehtyneitä. Lääkärijäsenten ja näiden varajäsenten tulee olla vakuutuslääketieteeseen perehtyneitä laillistettuja lääkä-

reitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin ja kaantuneena. Jaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja yksi työnantajajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja yksi työntekijäin ja toimihenkilöiden ammattiyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen on läsnä. Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee yhden saapuvilla olevan jäsenen olla lääkäri.

Asian käsittelyssä työttömyysturvalautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Työttömyysturvalautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suulliseen käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnin julkisuudesta annettua lakia (945/1984). Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, joissa on säädetty salassapitovelvollisuus tai jotka työttömyysturvalautakunta määrää käsiteltäväksi suljetuin ovin sillä perusteella, että julkisesta käsittelystä aiheutuisi asianosaiselle erityistä haittaa.

Työttömyysturvalautakunnan lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Työttömyysturvalautakunta toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä ja sen toiminnasta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Työttömyysturvalautakunnasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 1 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos tai työttö-

myyskassa voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, on väliaikaisesta päätöksestä ilmoitettava sille viipymättä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

5 §

Valituksen myöhästyminen

Jos työttömyysturvalautakunnalle tai vakuutusosikeudelle annettava valitus on saapunut 1 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

6 §

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä. Työttömyysturva-asiamiehen katsotaan saaneen tiedon työttömyysturvalautakunnan päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu työvoimaviranomaisen osoitteella, jollei muuta näytetä.

7 §

Päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi Kansaneläkelaitoksen tai asianomaisen työttömyyskassan esityksestä tai asianomaisen ha-

kemuksesta, varattuaan muille asianosaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaan.

Myös Vakuutusvalvontavirasto voi esittää mainitulla tavalla virheellisen työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan päätöksen poistamista vakuutusosikeudelle. Tehtyään edellä sanotun esityksen Vakuutusvalvontavirasto voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai määrätä sen maksettavaksi esityksensä mukaisena. Lisäksi työttömyysturva-asiamies on oikeutettu hakemaan työvoimapoliittisia edellytyksiä koskevassa asiassa vakuutusosikeudelta lainvoimaisen päätöksen poistamista.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun taikka myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 1 §:ssä säädetään.

VI OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1 §

Oikeus tietojen saamiseen

Kansaneläkelaitoksella, työvoimatoimistolla, työvoimatoimikunnalla, työttömyyskassalla, työttömyysturva-asiamiehellä sekä tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden

tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain tai Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanemista varten välttämättömät tiedot:

1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) eläketurvakeskuksesta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä eläkesäätiöltä; sekä

3) työnantajalta, työttömyyskassalta, työpaikkakassalta sekä julkisesta työvoimapaikasta annetussa laissa tarkoitettu koulutuspalvelujen tuottajalta ja muulta oppilaitokselta.

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus saada maksutta tehtäviensä hoitamista varten:

1) työvoimatoimikunnalta tai työvoimatoimistolta 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto;

2) rangaistuslaitokselta ja vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain (317/1953) 1 §:ssä tarkoitettu pakkolaitokselta tiedot rangaistuksen alkamisesta ja päättymisestä; rangaistuslaitoksen ja pakkolaitoksen on annettava tiedot välittömästi, kun henkilö otetaan rangaistus- tai pakkolaitokseen.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava asianomaiselle työttömyyskassalle, jos ansioon suhteutetun päivärahan saajalle tai tämän puolisoille myönnetään lasten kotihoito ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukainen kotihoito tuki.

2 §

Tiedot rahalaitoksilta

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä maksutta käsiteltävänä olevan työmarkkinatukea koskevan asian ratkaisemista varten välttämättömät työmarkkinatuen hakijaa tai saajaa taikka hänen puolisoaan koskevat tiedot rahalaitoksilta, ellei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan

antamien tietojen riittävyttä tai luotettavuutta eikä hän ole antanut suostumustaan tietojen saamiseen. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena ja ennen pyynnön esittämistä on hakijalle tai saajalle annettava siitä tieto.

3 §

Tietojen luovuttaminen

Salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus luovuttaa tehtävässään haltuunsa saamia tietoja työvoimatoimistolle ja työvoimatoimikunnalle työttömyyspäivärahan saamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin vaikuttavista seikoista.

Salassapitosäännösten estämättä voidaan 1 momentissa mainittuja tietoja luovuttaa edelleen asianomaiselle viranomaiselle rikkomusten ja rikosten selvittämistä ja syytteenpanoa varten.

4 §

Kansaneläkelaitoksen tietojen käyttöoikeus

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista etuutta käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat mainittuun etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

5 §

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus mainitussa momentissa säädetyin edellytyksin avata tekninen käyttöyhteys rekisteriensä salassapidettäviin tietoihin, jotka sillä on oikeus tämän luvun perusteella antaa tässä luvussa tarkoitetuille tiedonsaajille.

Mitä tässä pykälässä säädetään teknisen käyttöyhteyden avaamisesta ja tietojen antamisesta sen avulla, koskee myös Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan oikeutta saada teknisen käyttöyhteyden avulla 1 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa ministeriölle, verohallinnolle ja lakisäästeistä sosiaaliturvajärjestelmää hoitavalle laitokselle tai yhteisölle, jonka hoidettavaksi kuuluvaan sosiaaliturvaetuuteen tämän lain mukainen etuus vaikuttaa, tämän lain mukaista etuutta tai korvausta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista ja korvauksista sekä muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi suoritettavaa henkilötietojen yhdistämistä ja muuta kertaluonteista valvontatoimintaa varten, sekä poliisi- ja syyttäjäviranomaiselle edellä mainitut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rikosten selvittämiseksi ja syytteenpanoa varten. Terveystilaa koskevia tietoja tai tietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan henkilön sosiaalihuollon perusteita, ei kuitenkaan saa luovuttaa.

7 §

Ilmoitusvelvollisuus

Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan on annettava etuuden hakijalle etukäteen

sopivin tavoin tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan säännönmukaisesti luovuttaa.

8 §

Ulosottoviranomaisen tiedonsaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä asianomaisen viranomaisen pyynnöstä luovuttaa ulosottoa varten tiedot tämän lain mukaisten etuuksien määrästä, ei kuitenkaan niistä etuuksista, joita ei oteta huomioon ulosottolain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettua suojaosuutta laskettaessa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus ilmoittaa tiedossaan olevat muut eläkkeitä ja muita sosiaalietuuksia maksavat laitokset.

9 §

Työttömyysturva-asiamiehen tiedonsaanti- ja läsnäolo-oikeus

Työttömyysturva-asiamiehellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada maksutta työvoimatoimistolta ja työvoimatoimikunnalta tiedot työvoimapolitiittisista lausunnoista siinä laajuudessa kuin asiamiehen tehtävät edellyttävät. Työttömyysturva-asiamies voi määrätä, että Kansaneläkelaitoksen, työttömyyskassan tai työttömyysturvalautakunnan tulee antaa nimettyä henkilöä koskeva päätös tiedoksi työttömyysturva-asiamiehelle.

Työttömyysturva-asiamiehellä on läsnäolo- ja puheoikeus työvoimatoimikunnan kokouksessa.

10 §

Etudensaajarekisteri

Etudensaajarekisteri on Vakuutusvalvontaviraston henkilörekisteri, joka toimii työttömyyskassojen maksamia etuuksia koskevana perusrekisterinä. Etudensaajarekisteriin kerättyjä tietoja saa käyttää vain:

- 1) työttömyyskassojen valvontaan;

2) työttömyyskassojen maksamien etuuk-
sien tilastointiin;

3) työttömyyskassojen maksamiin etuuk-
siin liittyvien väärinkäytösten selvittämiseen;
sekä

4) lainsäädännön valmisteluun ja seurantaan.

Rekisteriin saadaan kerätä ja tallentaa
työttömyysetuuksien maksatusjärjestelmissä
olevia tarpeellisia tietoja, joita ovat:

1) etuutta saaneen henkilön henkilötunnus
ja etuuden maksamiseen liittyvät henkilön
taustatiedot;

2) tiedot henkilölle maksetuista etuuksista;

3) tiedot maksetuista työttömyysetuuksista
ja niiden ajallisesta kohdentumisesta sekä
tiedot etuuksien määräytymiseen vaikuttavista
seikoista; sekä

4) tiedot työttömyyskassassa annetuista
päätöksistä ja työttömyysetuushakemusten
käsittelystä.

Henkilötietojen säilytysaika ja rekisteröi-
tyjen oikeusturva määräytyvät henkilötieto-
lain (523/1999) nojalla.

Vakuutusvalvontaviraston oikeudesta saa-
da ja luovuttaa tietoja säädetään työttömyys-
kassalaissa.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 §

Etuuksien korotus

Lain 6 luvun 1 ja 6 §:ssä säädettyjä
rahamääriä tarkistetaan siten kuin kansanelä-
keindeksistä annetussa laissa (456/2001) sää-
detään.

2 §

Päivärahan perusteena olevan palkan indeksitarkistus

Ansiopäivärahan perusteena olevaa palk-
kaa, joka on laskettu 5 luvun 3 §:ssä tarkoi-
tetun tarkastelujakson pidentämistä edeltä-

neeltä ajalta, tarkistetaan siinä suhteessa kuin
päivärahan alkamisajankohdalle vahvistettu
työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin en-
simmäisessä virkkeessä tarkoitettu indeksilu-
ku poikkeaa sille kalenterivuodelle vahviste-
tusta indeksiluvusta, johon tarkastelujakson
pidennys on ulottunut.

Yhdenjaksoisesti vähintään kolme vuotta
jatkuneen osaeläkkeenä myönnetyn työkyvyt-
tömyyseläkkeen tai osa-aikaeläkkeen lakates-
sa eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilan-
teen mukaisesti määräytyvän ansiopäivärahan
perusteena olevaa palkkaa tarkistetaan siinä
suhteessa kuin päivärahan alkamisajankoh-
dalle vahvistettu 1 momentissa tarkoitettu
indeksiluku poikkeaa sille kalenterivuodelle
vahvistetusta indeksiluvusta, jona eläke on
alkanut.

3 §

Etuuksien rahoitus

Palkansaajan ansiopäivärahan rahoitukse-
sta säädetään työttömyysetuuksien rahoituk-
sesta annetussa laissa ja yrittäjien ansiopäi-
värahan rahoituksesta työttömyyskassalaissa.

Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsiko-
rotus rahoitetaan valtion varoista ja palkan-
saajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta.
Työmarkkinatuki rahoitetaan valtion varoista.
Valtion on suoritettava Kansaneläkelaitoksel-
le peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea var-
ten kuukausittain ennakkoa siten, että ennak-
kojen määrä vastaa valtion sinä vuonna
suoritettavaksi arvioitua määrää ja että enna-
kot ovat riittävät menojen kattamiseen jokai-
sena kuukautena. Tämän lain mukaisesta
toiminnasta Kansaneläkelaitokselle aiheutu-
vat hallintokulut luetaan sen hallintokustan-
nuksiksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tar-
kemmin Kansaneläkelaitoksen ja työttömyys-
kassojen ennakoiden ja lopullisen rahoituksen
vahvistamisesta ja maksamisesta.

Mitä 1—3 momentissa säädetään, sovelle-
taan myös koulutuspäivärahana maksettavaan
työttömyysetuuteen.

Kansaneläkelaitos voi käyttää 2 momen-
tissa tarkoitettuja ennakoita myös sosiaalitur-

van yhteensovittamisesta annetun asetuksen 69 ja 70 artiklan mukaisiin kustannuksiin.

4 §

Toimeenpano-ohjeet

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa yhdenmukaisen käytännön aikaansaamiseksi työttömyysetuuksissa yleiset ohjeet. Ohjeet valmistelee Vakuutusvalvontavirasto.

Yhdenmukaisen käytännön aikaansaamiseksi voidaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säätää tarkemmin työttömyyskassoissa noudatettavasta menettelystä tässä laissa tarkoitettuja etuuksia myönnettäessä, maksettaessa ja takaisin perittäessä.

15 luku

Voimaantulosäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003, kuitenkin siten, että lain 9 luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohta sekä 3 ja 4 momentti tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2003.

Lain 6 luvun 1 ja 6 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Tämän lain 3 luvun 6 §:ää sovelletaan, kun työsuhde, jonka perusteella lainkohdan tarkoittamaa etuutta on maksettu, on päättynyt tämän lain voimaantulon jälkeen.

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 1 §:n 3 kohdassa säädetään, sovelletaan henkilöön, jonka sovittelujakso on kesken lain tullessa voimaan, lain voimaan tullessa voimassa ollut lakia etuuden sovittelusta sovittelujakson päättymiseen saakka.

Sen estämättä, mitä tämän lain 4 luvun 6 §:n 1 momentissa säädetään, soviteltua työttömyysetuutta voidaan enimmäisajan täyttymisestä huolimatta myöntää 4 luvun 1 §:n 1—4 kohdissa tarkoitettulle henkilölle työttömyysajalta 30 päivään syyskuuta 2003 saakka.

Sovellettaessa 5 luvun 3 §:n 2 momentin säännöstä rinnastetaan tämän lain mukaiseen työttömyyspäivärahaan 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeiseltä ajalta maksettu työttömyyspäiväraha.

Tämän lain 5 luvun 2 §:n 1 momenttia ja 6 §:n 1 momenttia sovellettaessa otetaan huomioon myös työttömyyskassan jäsenyys ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 6 luvun 3 §:ää sovelletaan työnhakijaan, jonka työsuhde on päättynyt tämän lain tultua voimaan, kuitenkin siten, että 6 luvun 3 §:n säännöstä ei sovelleta, jos eroraha on myönnetty tai myönnetään sellaisen aikaisemman työ- tai virkasuhteen perusteella, joka on päättynyt viiden vuoden aikana laskettuna taaksepäin henkilön sen työsuhteen päättymisestä, jonka perusteella työttömyysetuutta haetaan.

Tämän lain 6 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 10 §:n 1 kohtaa sovellettaessa otetaan huomioon myös palkansaajakassan jäsenyys ajalta ennen tämän lain voimaantuloa.

Tämän lain 8 luvun 2 §:n 4 momentin mukaiseen työssäolovelvoitteeseen luetaan lain voimaantulon jälkeinen työ, työharjoittelu, työkokeilu ja työvoimapolitiittinen aikuis-koulutus.

Lain 9 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun työssäoloehdtoon luetaan myös ennen tämän lain voimaantuloa tehty työ tai harjoitettu yritystoiminta.

Tämän lain voimaantulon jälkeen alkavaan koulutukseen myönnettävä koulutuspäiväraha määräytyy siten kuin 6 luvun 3 §:ssä säädetään.

Tämän lain 11 luvun 10 §:n 3 momentin säännöstä työttömyyspäivärahan takaisinperinnästä sovelletaan sellaisen aiheetta maksetun työttömyyspäivärahan takaisinperintään, joka kohdistuu aikaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Tämän lain 14 luvun 2 §:ää sovelletaan henkilöön, jonka 6 luvun 7 tai 8 §:n mukainen päivärahakauden enimmäisaika alkaa lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) 24 päivänä elokuuta 1984 annettu työttömyysturvalaki (602/1984);
- 2) työmarkkinatuesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annettu laki (1542/1993);
- 3) työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta 30 päivänä joulukuuta 1997 annettu laki (1402/1997).

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2002

3 §

Soveltamissäännös

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan työttömyysturvalakiin tai työmarkkinatuesta annettuun lakiin tai niiden nojalla myönnettävään etuuteen, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain mukaisia vastaavia säännöksiä ja tämän lain mukaista työttömyysetuutta, jollei tästä laista muuta johdu.

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*